

De beweegvriendelijke omgeving in Wageningen

Analyse van de beweegvriendelijke openbare ruimte

Mark Noordzij

Merle Schots

De beweegvriendelijke omgeving in Wageningen

Analyse van de beweegvriendelijke openbare ruimte

In opdracht van de gemeente Wageningen

Mark Noordzij
Merle Schots

© Mulier Instituut
Utrecht, oktober 2022

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Wat is een beweegvriendelijke omgeving?	6
1.2 Leeswijzer	8
2. Bevolkingsopbouw en sport- en beweegdeelname	9
2.1 Bevolkingsopbouw	9
2.2 Sport en beweeggedrag	11
3. De beweegvriendelijke omgeving in Wageningen	13
3.1 Kernindicator beweegvriendelijke omgeving	13
3.2 Recreatief groen en blauw in de woonomgeving	15
3.3 Sport- en speelplekken in de openbare ruimte	16
3.4 Nabijheid van sportaccommodaties	17
3.5 Nabijheid van voorzieningen	18
4. Wijkanalyses	19
4.1 Boven- en benedenbuurt	20
4.2 Buitengebied	22
4.3 Centrum	24
4.4 De Buurt	26
4.5 De Horsten	29
4.6 De Weiden en Boomgaarden	31
4.7 Kortenoord	33
4.8 Noordwest	36
4.9 Nude	39
4.10 Veluvia-Hamelakkers	42
4.11 Wageningen Universiteit	44
4.12 Wageningen-Hoog	46
5. Conclusies	48
6. Referenties	51
Bijlage 1	52

Samenvatting

De gemeente Wageningen wil meer inzicht in de mogelijkheden om te sporten en te bewegen in de openbare ruimte. Daarom geven we in deze rapportage antwoord op een tweetal vragen: (1) Hoe beweegvriendelijk is de fysieke omgeving (speelplekken, recreatief groen en blauw, sportvoorzieningen, voorzieningen voor dagelijks gebruik)? (2) Waar liggen kansen en verbetermogelijkheden om de openbare ruimte beweegvriendelijker te maken? Het doel van deze rapportage is om de gemeente Wageningen in staat te stellen om beter onderbouwde beleidskeuzes te maken over sporten en bewegen in de openbare ruimte.

In deze rapportage analyseren we de beweegvriendelijke omgeving van Wageningen op gemeente- en wijkniveau. We definiëren een beweegvriendelijke omgeving als een omgeving die beweeg-, sport- en speelgedrag stimuleert en faciliteert. Voor alle wijken in de gemeente Wageningen hebben we een wijkprofiel opgesteld (hoofdstuk 4). Deze wijkprofielen dienen om een overzicht van de beweegvriendelijke omgeving per wijk te kunnen geven. Om deze cijfers van context te voorzien, is in een serie onderzoeksgesprekken met betrokken wijkpartijen dieper ingegaan op wat er goed gaat in de wijk als het op beweegvriendelijkheid aankomt en wat verbeterpunten zijn. De resultaten van deze gesprekken zijn meegenomen in de interpretatie.

Kernindicator beweegvriendelijke omgeving

De kernindicator beweegvriendelijke omgeving (KBO) brengt de beweegvriendelijkheid van de fysieke openbare ruimte in kaart door deze te scoren op een schaal van 0-100 punten voor vier verschillende deelindicatoren. De KBO-totaalscore voor Wageningen is met 71 punten hoger dan gemiddeld voor Nederland (60 punten) en hoger dan gemiddeld voor sterk stedelijke gebieden in Nederland (65 punten). De gemeente scoort met name hoog op de aanwezigheid van sport- en speelplekken in de openbare ruimte.

Sporten en spelen in de openbare ruimte

Met een score van 90 punten uit een totaalscore van 100, scoort de gemeente Wageningen hoog op de KBO-deelindicator sport- en speelplekken. Bovendien zijn alle schoolpleinen in de gemeente toegankelijk buiten schooltijden. Uit de onderzoeksgesprekken kwam naar voren dat de waardering van de sport- en speelplekken in de openbare ruimte wisselt per wijk. Zo wordt de speelstrook aan de Nobelweg in de wijk Boven- en benedenbuurt goed gewaardeerd, omdat er met een calisthenicspark en een multifunctioneel kunstgrasveld voor 'ieder wat wils' is. Ook de nieuwe beweegroute wordt als een positieve ontwikkeling beschouwd. Langs de routes kun je verschillende sportactiviteiten en oefeningen doen, ondersteund door een app. Uit de onderzoeksgesprekken kwam naar voren dat er nog wat opstartproblemen zijn, maar dat de aanwezigheid van een dergelijke route gewaardeerd wordt. De nieuwe beweegroute wordt als kracht beschouwd en biedt tegelijkertijd ook kansen voor doorontwikkeling.

In andere wijken liggen nog kansen voor de ontwikkeling van verschillende soorten plekken. De gebieden rond de Nederrijn bieden volgens de deelnemers aan de onderzoeksgesprekken kansen voor verdere ontwikkeling. Zo zouden de oude haventerreinen bijvoorbeeld ontwikkeld kunnen worden voor urban sports. Daarnaast kwam uit de onderzoeksgesprekken naar voren dat de kwaliteit van de speelplekken beter kan en dat ze inclusiever ingericht kunnen worden, zodat ze beter toegankelijk worden voor kinderen met een beperking.

Een groene gemeente met nog meer kansen voor vergroening

Wageningen is een relatief groene gemeente met veel groen dat geschikt is voor sport en bewegen. De rol van groen in de beweegvriendelijke omgeving moet vooral gezocht worden in het aantrekkelijk maken van wandelen en fietsen. Op het vlak van groen zou de gemeente de beweegvriendelijke omgeving kunnen versterken door meer groen aan te leggen in stedelijke wijken en dan bij voorkeur in de buurt van waar mensen wonen. Bewoners van wijken als De Buurt en de Boven- en Benedenbuurt hebben relatief weinig groen in hun directe woonomgeving. De normafstand van 300 meter is binnen de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving ingesteld, omdat de grootste positieve effecten van groen te verwachten zijn in de directe woonomgeving. Waar dit niet lukt, zou de gemeente in kunnen zetten op het zo goed mogelijk bereikbaar maken van het groen in het buitengebied door middel van goede wandel- en fietsroutes vanuit de stedelijke buurten naar het buitengebied.

Maatwerk nodig voor beleid

De gemeente Wageningen kent een sterke diversiteit aan wijken. Zo zijn er in en rond het centrum wijken met een hoge dichtheid aan bewoners en voorzieningen, terwijl aan de rand van de gemeente groene wijken met een veel lagere dichtheid zijn. Voor beleid rondom sporten en bewegen in de openbare ruimte moet daarom een goede afweging worden gemaakt van wat wenselijk en nodig is in iedere wijk. Zo zal het lang niet altijd haalbaar zijn om de score voor iedere deelindicator van de KBO te verhogen voor iedere wijk. In het stadscentrum is de ruimte nu eenmaal schaars en zal minder plek zijn voor recreatief groen. Tegelijkertijd zal in het buitengebied nooit eenzelfde voorzieningenniveau zijn als in de centrumwijken. Zo is Wageningen-Hoog een heel groene wijk, maar dat gaat ten koste van de aanwezigheid van voorzieningen. Er zijn nagenoeg geen formele voorzieningen in de wijk aanwezig, waardoor bewoners veelal afhankelijk zijn van de auto om voorzieningen te kunnen bereiken. Dit zien we terug in de cijfers over actief transport.

Waar in stedelijke wijken het accent dus op vergroening kan liggen, zou dit voor groene (buiten)wijken kunnen liggen op het op peil houden van het voorzieningenniveau of het beter bereikbaar maken van voorzieningen voor wandelaars en fietsers. Het is daarom van belang dat goed onderbouwd beleid geformuleerd wordt waarin keuzes worden gemaakt op welke vlakken een wijk beweegvriendelijker kan worden gemaakt. Deze keuzes zullen niet voor iedere wijk hetzelfde zijn. De cijfers in deze rapportage bieden daarvoor een handreiking.

1. Inleiding

De openbare ruimte neemt een steeds belangrijkere plaats in binnen het sportlandschap (Prins et al., 2021). Ambities om bewegen en sporten in de openbare ruimte te stimuleren, vragen om goed onderbouwd beleid op het gebied van de beweegvriendelijke omgeving. Grip krijgen op de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving is echter uitdagend. Dat komt omdat een beweegvriendelijke omgeving bestaat uit verschillende elementen. Denk hier aan de fysieke omgeving, zoals de aan- of afwezigheid van recreatief groen of speelplekken, maar ook aan de sociale omgeving, zoals ervaren veiligheid. Het doel van deze rapportage is om de gemeente Wageningen in staat te stellen om beter onderbouwde beleidskeuzes te maken over sporten en bewegen in de openbare ruimte. Op basis van bestaande gegevens van de gemeente Wageningen en het Mulier Instituut gaan we in op deze rapportage in op de volgende onderzoeksvragen:

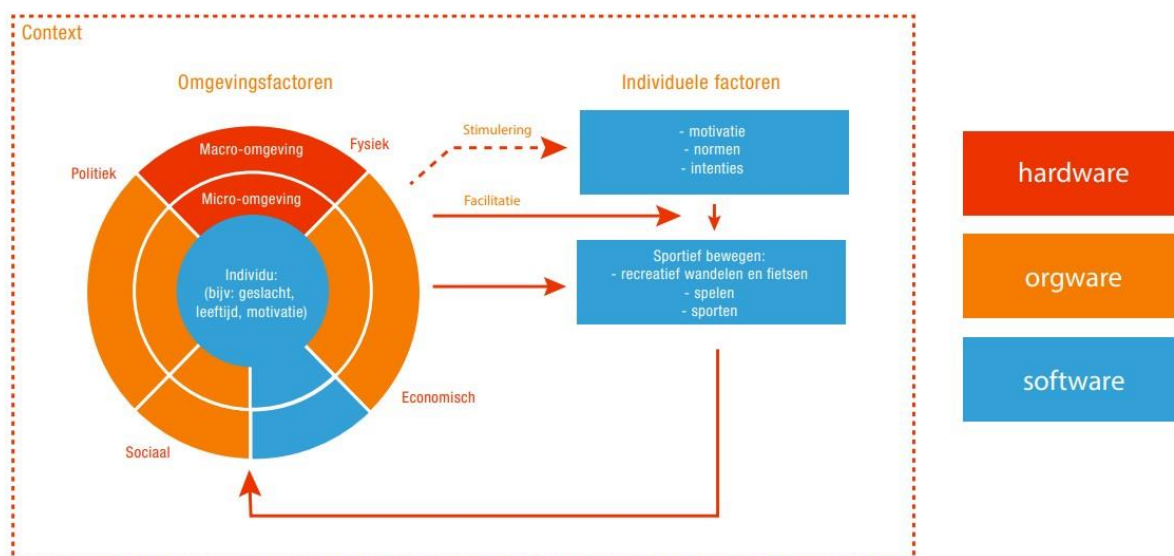
- 1) Hoe beweegvriendelijk is de fysieke omgeving (speelplekken, recreatief groen en blauw, sportvoorzieningen, voorzieningen voor dagelijks gebruik)?
- 2) Waar liggen kansen en verbetermogelijkheden om de openbare ruimte beweegvriendelijker te maken?

We analyseren de beweegvriendelijke omgeving van Wageningen op gemeente- en wijkniveau. Op gemeenteniveau bekijken we welke trends en ontwikkelingen er spelen en op wijkniveau vertalen we deze ontwikkelingen naar de lokale situatie. Door ook op wijkniveau te analyseren, kunnen we per wijk sterke punten en verbeterpunten formuleren. Daarbij is de gemiddelde score van de gemeente steeds de benchmark. Uiteindelijk leidt dit tot een aantal aanbevelingen die samen worden gevat in krachten en kansen voor de gemeente Wageningen.

1.1 Wat is een beweegvriendelijke omgeving?

We definiëren een beweegvriendelijke omgeving als een omgeving die beweeg-, sport- en speelgedrag stimuleert en faciliteert. Met stimulering bedoelen we hier het proces van het aanzetten tot bewegen en met faciliteren het mogelijk maken van beweeggedrag (figuur 1.1) (Prins, 2021).

Figuur 1.1 Raamwerk beweegvriendelijke omgeving

Bron: (Prins, 2021).

Om dit brede scala aan factoren beter te begrijpen, maken we gebruik van een socio-ecologisch perspectief op beweeg- en sportgedrag. Socio-ecologische modellen proberen de relaties tussen omgevingsfactoren en individuele factoren in kaart te brengen. Volgens deze modellen wordt gedrag gevormd door het samenspel tussen individuele kenmerken (denk aan motivatie, lichamelijke mogelijkheden en leeftijd) en omgevingskenmerken (zoals de hoeveelheid groen, sociale cohesie en politieke beslissingen) (Prins, 2021). Bovendien zijn omgevingsfactoren in te delen in verschillende (schaal)niveaus. Sommige omgevingen staan dicht bij het individu, zoals het huishouden, de school of de buurt waarin iemand woont. Andere omgevingsfactoren staan verder van het individu af, zoals de invloed van nationaal beleid op gedrag of cultureel gevormde waarden en normen. Door de bank genomen kan gesteld worden: hoe verder weg een omgeving staat ten opzichte van het individu, hoe minder (directe) invloed die omgeving op het individu heeft. Tegelijkertijd hebben omgevingsfactoren die verder weg staan van het individu vaak invloed op een grotere groep mensen, waardoor de maatschappelijke impact van deze omgevingsfactoren zeer relevant is. Bovendien kunnen verschillende kenmerken elkaar ook beïnvloeden. De totale invloed van die verschillende factoren is geen eenvoudige som van de afzonderlijke invloeden, maar een synergetisch geheel waarbij de afzonderlijke invloeden elkaar kunnen versterken of verzwakken. Iemand die de intentie heeft om te voetballen (een individuele factor) zal sneller ook daadwerkelijk gaan voetballen als zijn omgeving daartoe de mogelijkheden biedt.

Om meer inzicht te krijgen in de verschillende factoren die een rol spelen in een beweegvriendelijke omgeving en hoe deze zich tot elkaar verhouden, maken we een onderscheid in drie groepen factoren:

- 1) De **hardware** of de fysieke omgeving, zoals een trapveldje.
- 2) De **orgware**, gericht op regelgeving, organisatie en onderhoud, zoals het legen van de vuilnisbakken bij het trapveldje en regelgeving en handhaving rondom de tijden dat het veldje gebruikt mag worden.
- 3) De **software**, gericht op de mensen en de samenleving, zoals het aanbieden van voetbalclubs voor specifieke doelgroepen.

Hardware, orgware en software zijn nauw met elkaar verbonden en vaak van elkaar afhankelijk. Zo moet een beweegvriendelijke omgeving veilig zijn en dat betreft zowel gevoelens van sociale veiligheid als fysieke veiligheid. Verlichting, het veilig voelen op straat en veilig te voet of met de fiets van A naar B reizen zijn onmisbare voorwaarden om gebruik te maken van de openbare ruimte. Het onderhoud van de openbare ruimte moet daarnaast op orde zijn. Een niet goed onderhouden openbare ruimte wordt als onprettig en onveilig ervaren. Er moet voorzien worden in voldoende, passende beweegaanleidingen, zoals speeltuinen, recreatief groen en blauw en sportplekken (calisthenics, skaten), maar ook voorzieningen zoals winkels, scholen en het openbaar vervoer. Daarnaast moet er voldoende aanbod zijn van activiteiten. Indien er georganiseerd aanbod is, wordt de openbare ruimte vaak meer gebruikt dan wanneer dat er niet is (Prins & Ruikes, 2020). Bovenstaande factoren werken veelal samen in het bevorderen of inperken van beweeggedrag. Zo kan in een buurt met veel voorzieningen het wandelen en fietsen bevorderd worden als het onderhoud van de stoep en het fietspad op orde zijn.

Om tot goed onderbouwd beleid te komen is het noodzakelijk om het geheel van bovenstaande factoren in ogenschouw te nemen. Daarnaast is het aan te bevelen om rekening te houden met de demografische opbouw van een gemeente. Een wijk met veel jonge gezinnen heeft bijvoorbeeld meer behoefte aan speelplekken dan een vergrijzende wijk, waar wellicht meer behoefte is aan voorzieningen op loopafstand. In deze rapportage bespreken we daarom eerst de context van de gemeente Wageningen: hoe is de gemeente opgebouwd en wat zijn de verwachte demografische ontwikkelingen? Daarna bespreken we de beweegvriendelijke omgeving op gemeenteniveau. In het laatste hoofdstuk bespreken we de verschillende wijken en nemen we naast de kwantitatieve gegevens ook de resultaten van verschillende onderzoeksgesprekken mee.

1.2 Leeswijzer

In de rapportage worden eerst de belangrijkste thema's op gemeenteniveau besproken. In hoofdstuk 2 wordt de bevolkingsopbouw en sport- en beweegdeelname in Wageningen besproken. Hoofdstuk 3 bevat een analyse op basis van de kernindicator beweegvriendelijke omgeving gevolgd door de wijkanalyses inclusief wijkprofielen (hoofdstuk 4). De rapportage wordt afgesloten met de algemene conclusies (hoofdstuk 5). Genoemde referenties zijn terug te vinden in hoofdstuk 6.

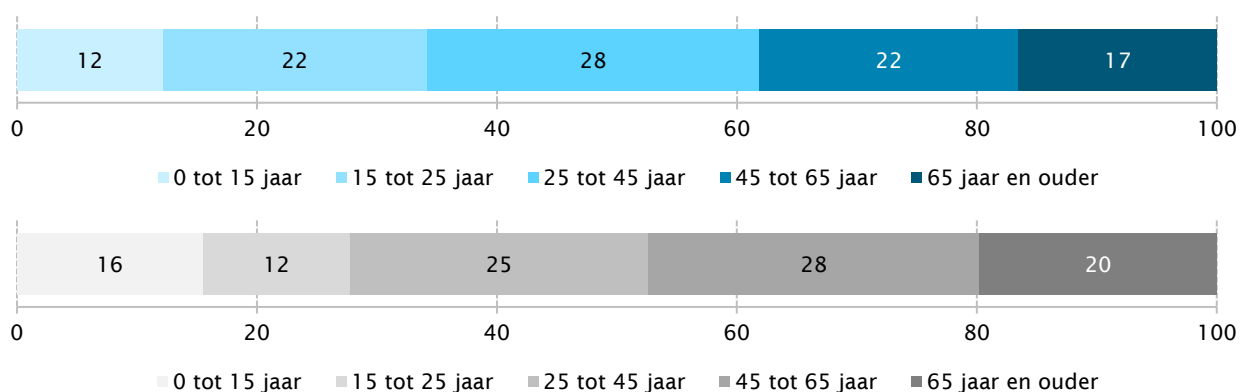
2. Bevolkingsopbouw en sport- en beweegdeelname

Om meer inzicht te krijgen in de beweegvriendelijke omgeving van Wageningen is het van belang om eerst een beeld te vormen van de bevolkingsopbouw en de sport- en beweegdeelname. In dit hoofdstuk bespreken we daarom de bevolkingsopbouw en de sport- en beweegdeelname in Wageningen en zetten we deze af tegen de landelijke gemiddelden.

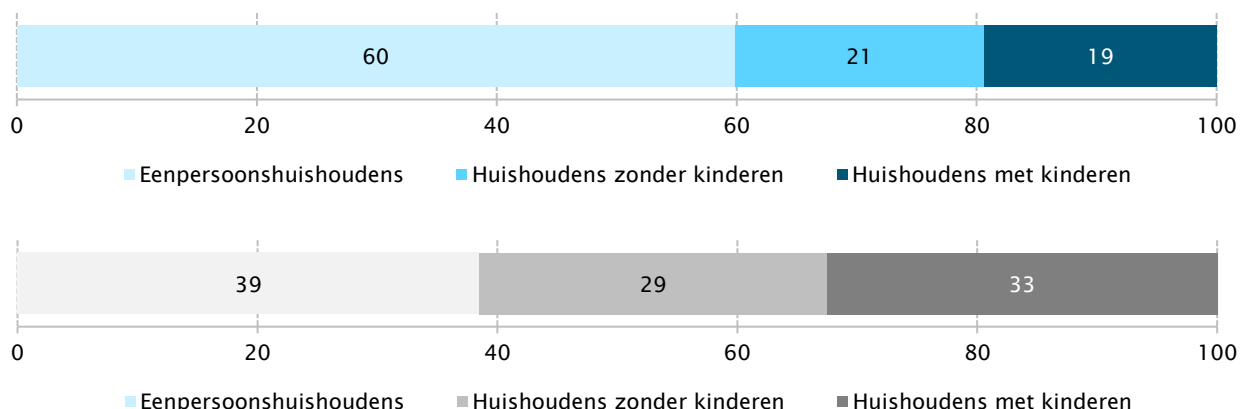
2.1 Bevolkingsopbouw

Gemeente Wageningen telde in 2021 bijna 40.000 inwoners. Met de aanwezigheid van Wageningen University is Wageningen een echte studentenstad. Dit is terug te zien in de bevolkingscijfers van de gemeente. Bijna een kwart van de inwoners in Wageningen is tussen de 15 en 25 jaar oud (22%, figuur 2.1). Dit is aanzienlijk hoger dan gemiddeld in Nederland, waar 12 procent van de bevolking deze leeftijd heeft (niet in figuur). Het aandeel eenpersoonshuishoudens is in Wageningen hierdoor logischerwijs ook aanzienlijk hoger dan gemiddeld. 6 op de 10 huishoudens in Wageningen is een eenpersoonshuishouden, waar dit gemiddeld in Nederland 4 op de 10 is (figuur 2.2).

Figuur 2.1 Leeftijdsoopbouw gemeente Wageningen (blauw) en Nederland (grijs) in 2021 (in procenten)

Figuur 2.2 Huishoudenssamenstelling gemeente Wageningen (blauw) en Nederland (grijs) in 2021 (in procenten)

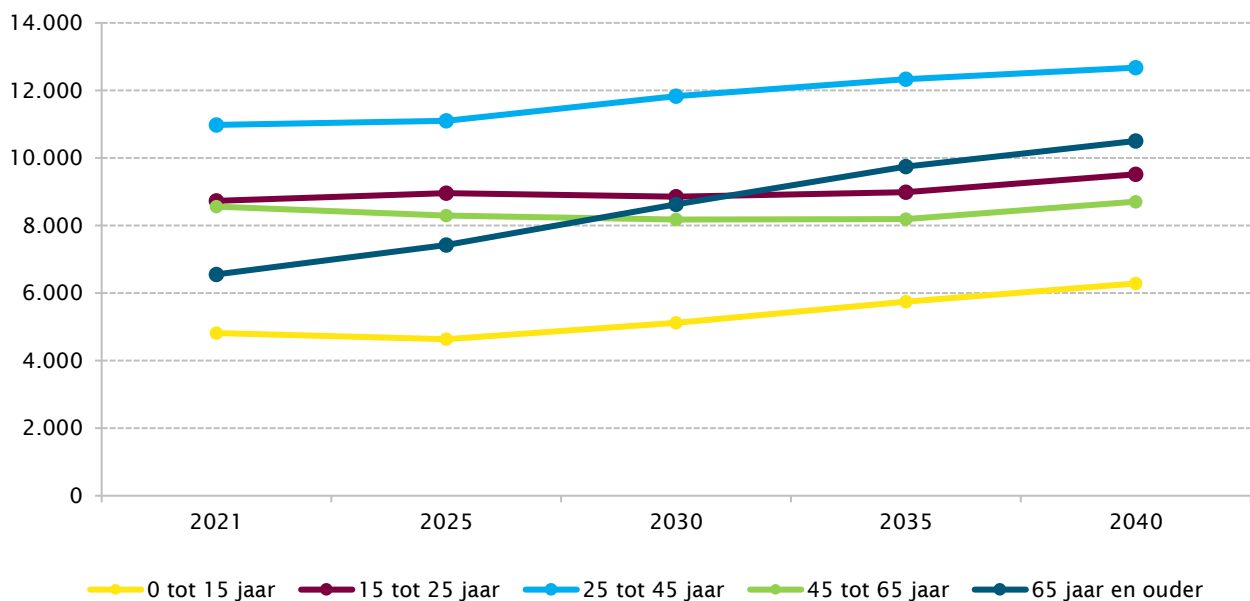

Het is de verwachting dat de bevolkingsomvang van de gemeente Wageningen de komende jaren zal toenemen (figuur 2.3). Het totale aantal inwoners zal in de periode tot en met 2040 met circa 8.000 inwoners toenemen (+20%). De grootste groei zal plaatsvinden na 2030. De bevolking van Wageningen zal bovendien gaan vergrijzen. Het aantal inwoners van in de leeftijdsgroep van 65 tot 75 jaar stijgt naar verwachting tot 2040 met ruim 750 inwoners (+21%) en de groep inwoners van 75 jaar en ouder zal zich gaan verdubbelen (+108%). Toch zal ook het aantal kinderen (0-14 jaar) in de gemeente flink toenemen met bijna 1.500 inwoners (+31%).

Extra woningbouw

Bovenstaande beschreven ontwikkelingen betreft de onderkant van de bandbreedte van de meest recente bevolkingsprognoses voor de gemeente Wageningen. De bovenkant van de bandbreedte, waarin wordt uitgegaan van realisatie van een groter aantal woningbouwprojecten, laat een groei van ruim 1.300 extra inwoners zien in 2040 ten opzichte van de onderkant, oftewel een totale bevolkingsgroei van ruim 10.000 inwoners. In deze bevolkingsprognoses wordt daarnaast geen rekening gehouden met de mogelijke effecten van een verstedelijkingsstrategie op de bevolkingsontwikkeling, waarover in Wageningen wordt gesproken. Belangrijke groeilocaties in de gemeente zijn onder andere Kortenoord (346 woningen gepland) en Costerweg 65 in de wijk Nude (264 studentenwoningen gepland)¹. In de wijkprofielen in hoofdstuk 4 wordt hier nader op ingegaan.

Figuur 2.3 Verwachte bevolkingsontwikkeling gemeente Wageningen naar leeftijdsgroepen (in aantallen)

¹ Gebaseerd op schattingen van februari 2022.

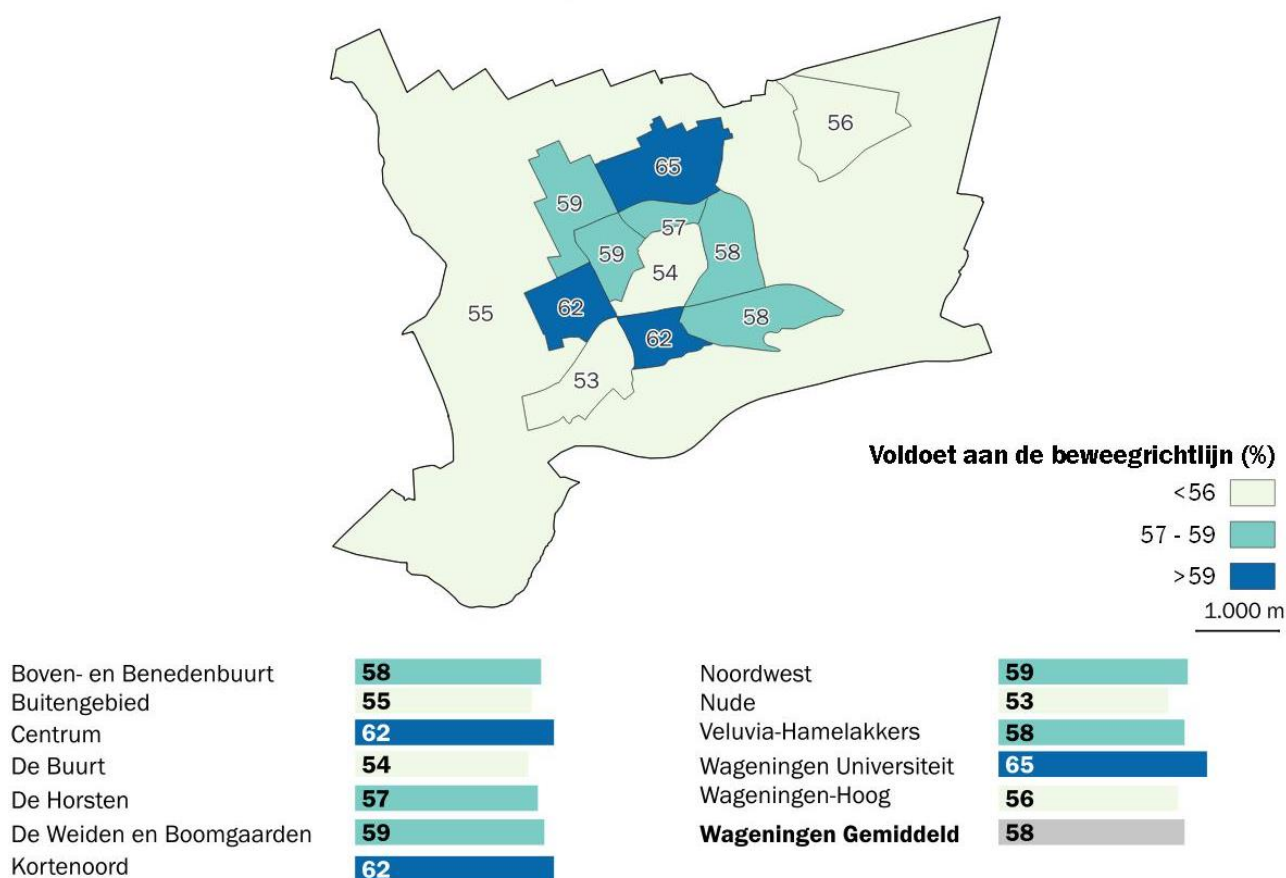
2.2 Sport en beweeggedrag

Om het aandeel inwoners dat regelmatig sport en beweegt in kaart te brengen, maken we gebruik van cijfers over het aandeel bewoners dat sport en beweegt volgens de beweegrichtlijn en het aandeel wekelijkse sporters (figuur 2.4). Volgens de beweegrichtlijn zouden volwassenen wekelijks ten minste twee en een half uur matig intensief moeten bewegen en twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten moeten doen (Kenniscentrum Sport & Bewegen, 2021). Het aandeel inwoners van 18 jaar en ouder dat sport en beweegt volgens de beweegrichtlijn is in Wageningen met 58 procent hoger dan gemiddeld in Nederland (50 procent in 2021) (Sport en bewegen in cijfers, 2020a).

Figuur 2.4: Percentage bewoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn op wijkniveau

SPORT- EN BEWEEGDEELNAME

Het percentage bewoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn.

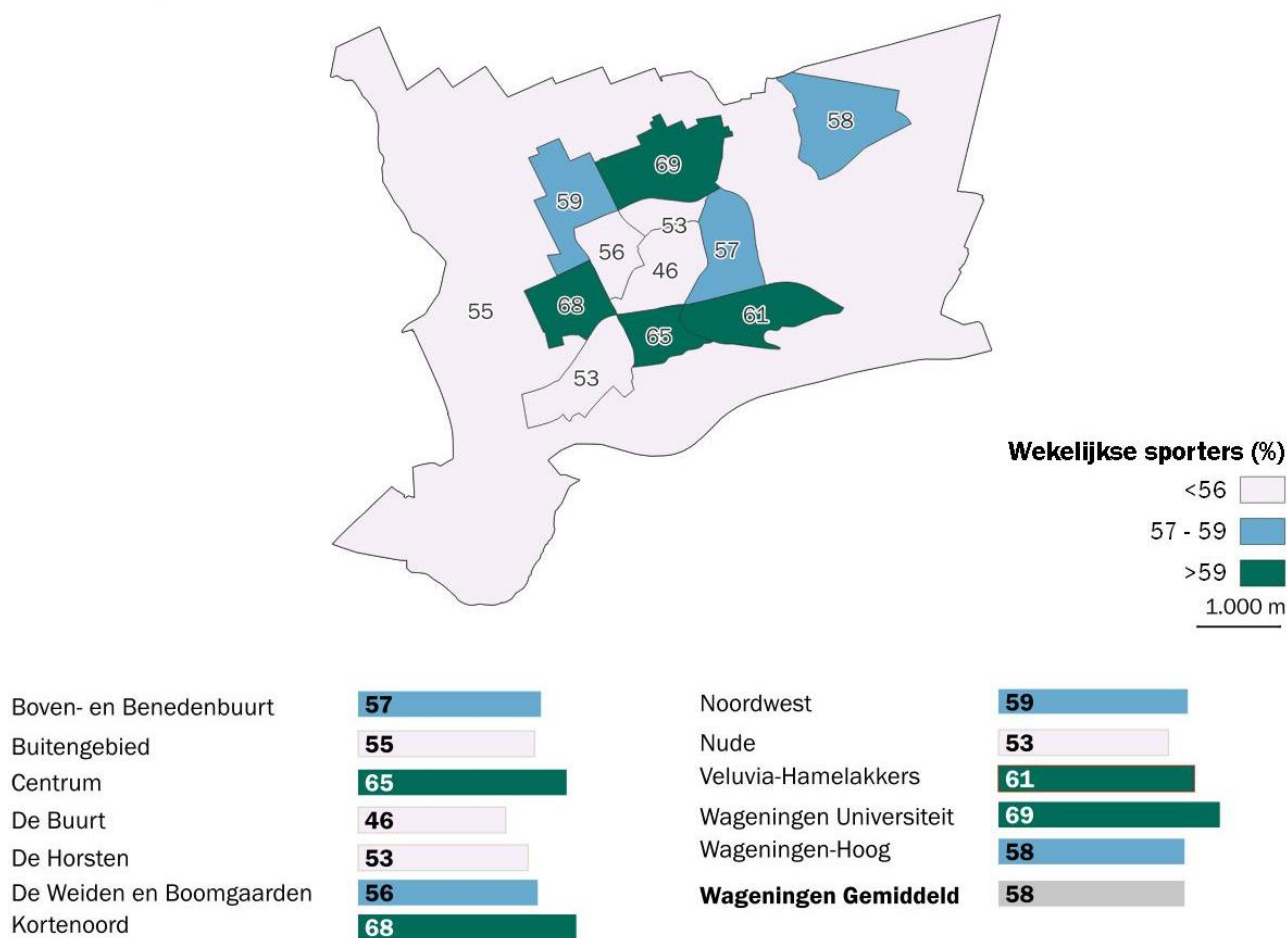
Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020)

Onder de inwoners van gemeente Wageningen van 18 jaar en ouder wordt door 58 procent wekelijks gesport (figuur 2.5). Dit is een aanzienlijk hoger dan het landelijke gemiddelde van 49 procent. Zowel in het aandeel wekelijkse sporters als in het percentage bewoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn zijn verschillen tussen de wijken zichtbaar. Zo scoren de wijken Centrum, Kortenoord en Wageningen Universiteit hoog op zowel sportdeelname als voldoen aan de beweegrichtlijn (figuur 2.4). In de wijkanalyses (hoofdstuk 4) gaan we dieper in op de verschillende wijken en hoe sport en bewegen in de openbare ruimte bevorderd kan worden.

Figuur 2.5: Percentage bewoners dat wekelijks sport op wijkniveau

SPORT- EN BEWEEGDEELNAME

Het percentage bewoners dat wekelijks sport.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020)

3. De beweegvriendelijke omgeving in Wageningen

Om in kaart te brengen hoe de openbare ruimte sport en bewegen kan bevorderen, heeft het Mulier Instituut de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving (KBO) ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we de KBO-scores voor Wageningen samen met enkele opvallende verschillen tussen de wijken en zetten we de KBO-scores af tegen de landelijke gemiddelden.

3.1 Kernindicator beweegvriendelijke omgeving

De kernindicator beweegvriendelijke omgeving brengt de beweegvriendelijkheid van de fysieke openbare ruimte in kaart door deze te scoren op een schaal van 0-100 punten voor vier verschillende deelindicatoren. Deze kernindicator wordt voor heel Nederland berekend en is daardoor gebaseerd op landelijk beschikbare data en een gestandaardiseerde rekenmethode. Bij het berekenen van de KBO wordt gekeken naar waar mensen wonen en wordt 'over gemeentegrenzen heen' gerekend. Sportaccommodaties die net buiten de formele gemeentegrens liggen, kunnen bijvoorbeeld wel van belang zijn voor bewoners die in de buurt van deze accommodatie wonen.

De KBO wordt berekend op het niveau van de CBS-vierkanten van 100 bij 100 meter. Deze vierkanten verdelen Nederland in vlakken van 100 bij 100 meter en het CBS ontsluit demografische gegevens via deze vlakken (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021). Vervolgens wordt via een wegennetwerk dat beperkt is tot wegen die toegankelijk zijn voor fietsers en voetgangers de bereikbaarheid van beweegvriendelijke voorzieningen als groen en speelplekken berekend. De resulterende cijfers worden geaggregeerd naar buurt-, wijk- en gemeenteniveau om zo inzicht in de beweegvriendelijkheid te krijgen.² De KBO wordt iedere twee jaar opnieuw berekend. Voor dit onderzoek is een tussentijdse berekening gemaakt voor Wageningen voor april 2022.

De kernindicator is opgebouwd uit vier deelindicatoren, die allen een score hebben van 0 tot en met 100 punten:

1. Recreatief groen en blauw (nabijheid en oppervlakte parken, water geschikt voor recreatief gebruik).
2. Sport- en speelplekken in de openbare ruimte (nabijheid sport- en speelplekken in de openbare ruimte).
3. Nabijheid van sportaccommodaties (diversiteit en nabijheid voetbalvelden, hockeyvelden, tennisbanen, sporthallen, fitnessvoorzieningen en zwembaden).
4. Nabijheid van voorzieningen (o.a. gemiddelde afstand tot supermarkt en school).

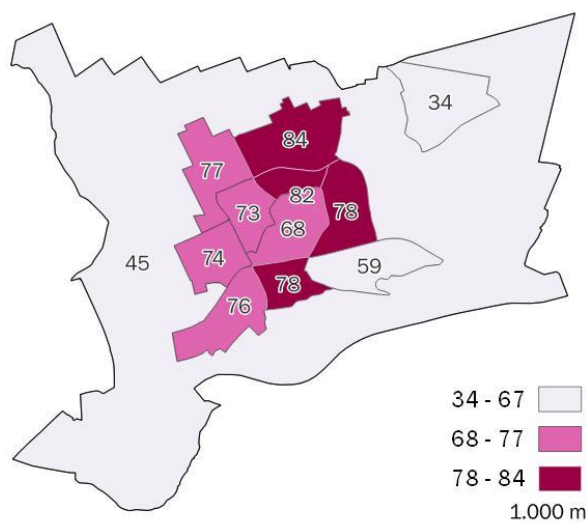
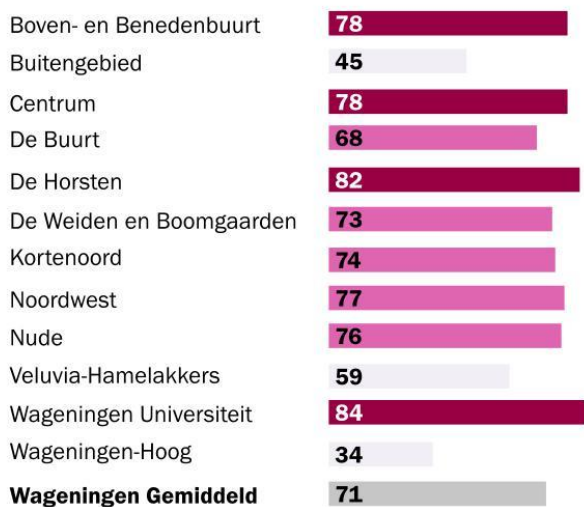
De KBO-totaalscore is het gemiddelde van deze vier deelindicatorscores. De KBO-totaalscore voor Wageningen is met 71 punten hoger dan gemiddeld voor Nederland (60 punten) en hoger dan gemiddeld voor sterk stedelijke gebieden in Nederland (65 punten) (figuur 3.1) (Sport en bewegen in cijfers, 2020b).

² Meer informatie over deze rekenmethode is te vinden op Sport en Bewegen in Cijfers en in het brancherapport Sport en Bewegen in de Openbare Ruimte (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020; Wezenberg-Hoenderkamp et al., 2021).

Figuur 3.1: De kernindicator beweegvriendelijke omgeving voor 2022

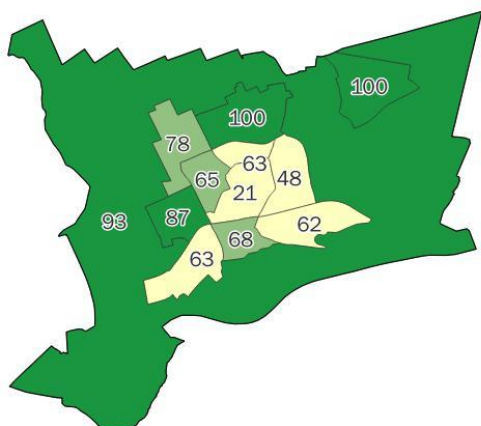
KERNINDICATOR BEWEEGVRIENDELIJKE OMGEVING

Kernindicator beweegvriendelijke omgeving op wijkniveau voor 2022.

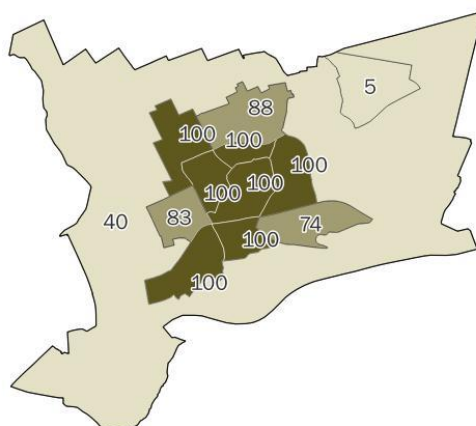

De kernindicator beweegvriendelijke omgeving is de gemiddelde score van vier deelinidcatoren:

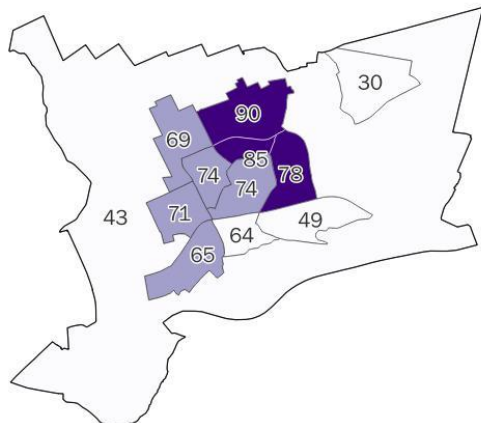
1. Recreatief groen en blauw

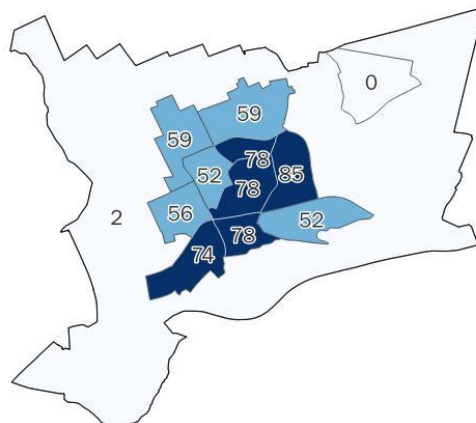
2. Sport- en speelplekken in de openbare ruimte

3. Nabijheid van sportaccommodaties

4. Nabijheid van voorzieningen

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020)

3.2 Recreatief groen en blauw in de woonomgeving

De deelindicator recreatief groen en blauw brengt de nabijheid en het oppervlakte van recreatief groen en blauw (water) in kaart. Voor de KBO hebben we ervoor gekozen om recreatief blauw samen met groen in één deelindicator te berekenen, omdat het plausibel is dat groen en blauw een vergelijkbare functie binnen de beweegvriendelijke omgeving vervullen. Binnen een straal van 300 meter om een CBS-vierkant wordt het oppervlak groen en blauw berekend. Hierbij wordt alleen groen en blauw meegenomen dat bereikbaar is via een weg die te voet of met de fiets toegankelijk is. Een vierkant krijgt op basis daarvan een aantal punten:

- 0 - 2 hectare recreatief groen en/of blauw = 0 punten
- 2 - 4 hectare recreatief groen en/of blauw = 1 punt
- 4 - 7 hectare recreatief groen en/of blauw = 2 punten
- 7 - 10,5 hectare recreatief groen en/of blauw = 3 punten
- >10,5 hectare recreatief groen en/of blauw = 4 punten

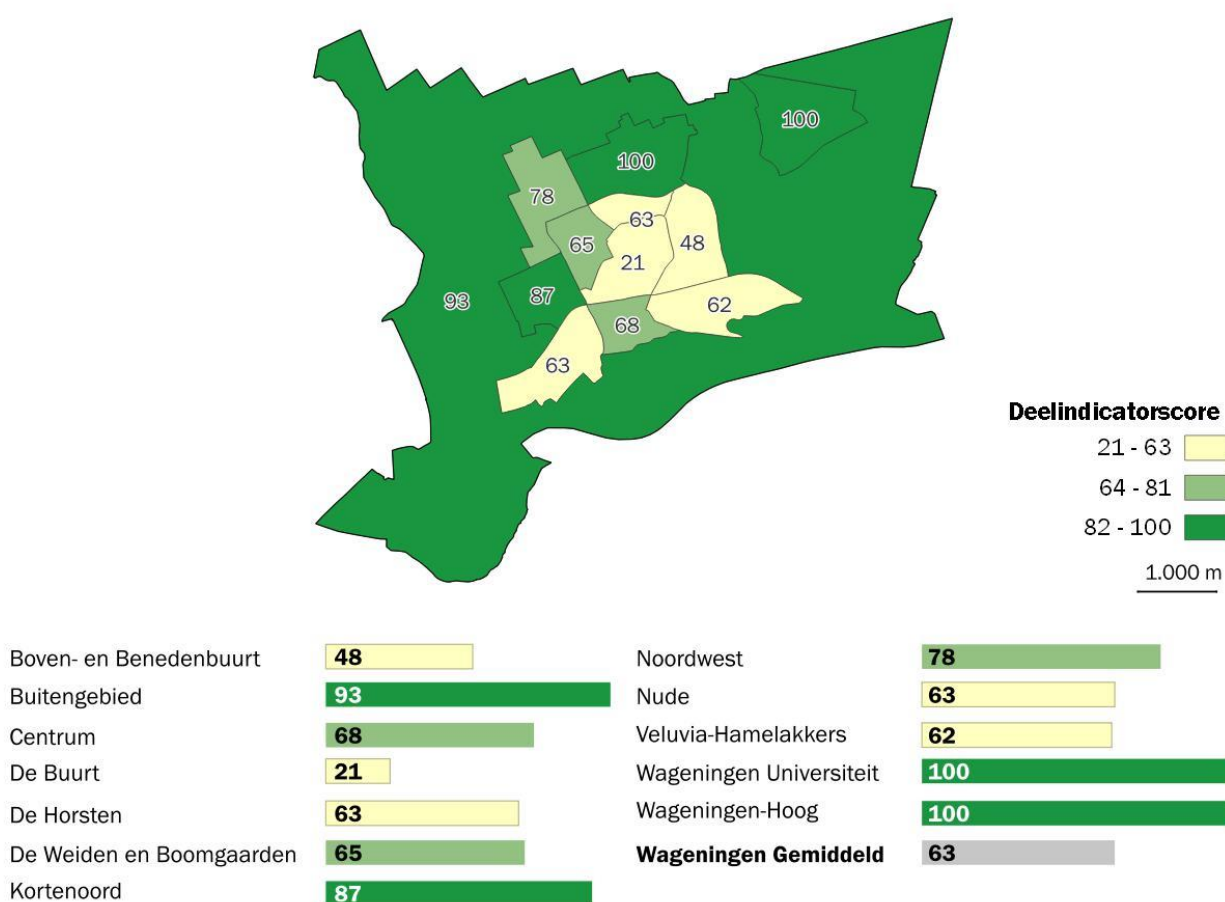
Op wijk- en gemeenteniveau wordt het percentage van de punten die behaald kunnen worden, gewogen naar inwonersaantal, de score van de deelindicator (figuur 3.2).

Figuur 3.2: KBO-deelindicator recreatief groen en blauw voor 2022.

RECREATIEF GROEN EN BLAUW

Deelindicator recreatief groen en blauw op wijkniveau voor 2022.

De score voor de deelindicator recreatief groen en blauw wordt berekend door te bepalen hoeveel recreatief groen en blauw inwoners binnen 300 meter hebben.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020)

3.3 Sport- en speelplekken in de openbare ruimte

De deelindicator sport- en speelplekken in de openbare ruimte brengt de nabijheid van sport- en speelplekken in kaart. Hiervoor wordt nagegaan welke CBS-vierkanten een sport- of speelplek binnen maximaal 400 meter hebben. Voor deze berekening wordt wederom gebruik gemaakt van wegen die te voet of met de fiets toegankelijk zijn. Op wijk- en gemeenteniveau wordt het percentage vierkanten dat aan deze eis voldoet gewogen naar inwonersaantal. Dit resulteert in een score van 0-100 punten (figuur 3.3).

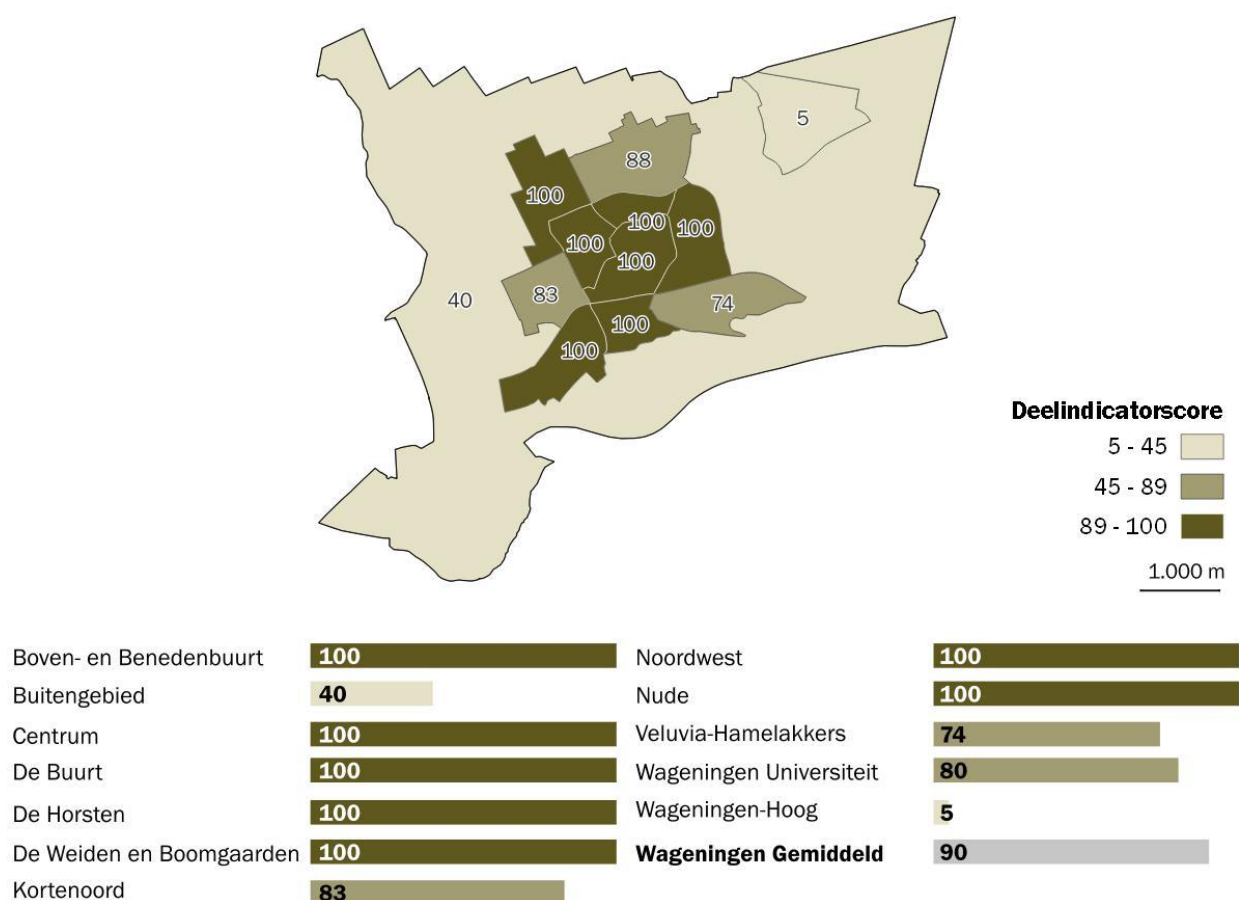
Voor het berekenen van deze deelindicator is gebruik gemaakt van data van sport- en speelplekken van de gemeente Wageningen, die ontsloten worden via de (Gemeente Wageningen, 2021). Voor het berekenen van de landelijke cijfers van deze deelindicator is in 2020 gebruik gemaakt van de gegevens uit de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). De cijfers in deze rapportage kunnen dus afwijken van de landelijke kernindicatorcijfers, maar geven een accurater beeld voor 2022.

Figuur 3.3: KBO-deelindicator sport- en speelplekken in de openbare ruimte voor 2022.

SPORT- EN SPEELPLEKKEN

Deelindicator sport- en speelplekken in de openbare ruimte op wijkniveau voor 2022.

De score voor de deelindicator sport- en speelplekken in de openbare ruimte wordt berekend door te bepalen hoeveel inwoners een sport- of speelplek hebben binnen 400 meter van huis.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020)

3.4 Nabijheid van sportaccommodaties

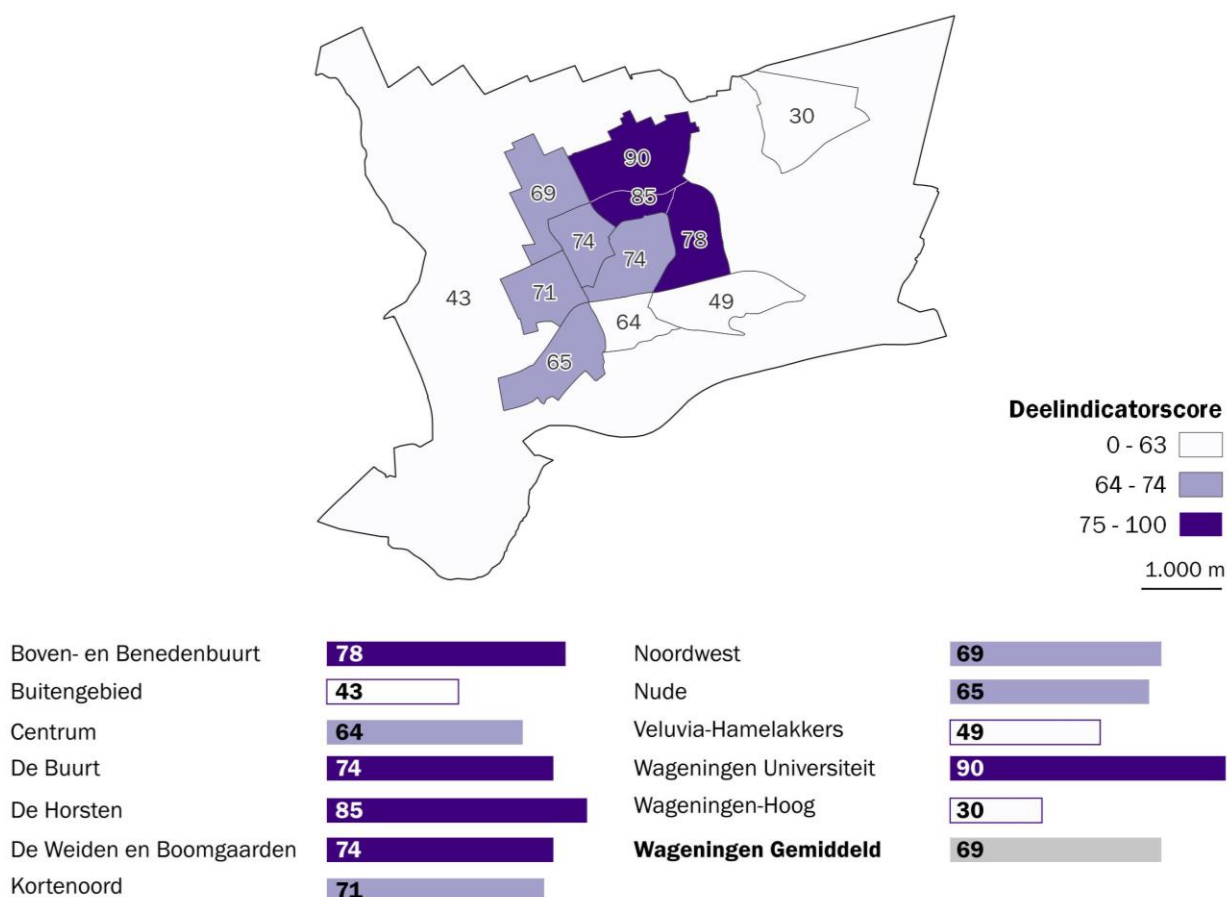
De deelindicator sportaccommodaties brengt de nabijheid en diversiteit van de meest gebruikte sportaccommodaties (voetbalvelden, hockeyvelden, tennisbanen, sporthallen, fitnessvoorzieningen en zwembaden) in kaart. Voor elk type sportaccommodatie is een afstand bereikbaar met de fiets of te voet berekend die als ‘verzorgingsgebied’ van dit type accommodatie geldt. Zo is het verzorgingsgebied van fitnessaccommodaties 1.400 meter en van een zwembad 2.300 meter. Als de afstand tot de dichtstbijzijnde accommodatie groter is dan 150% van die afstand krijgt het CBS-vierkant een score van 0, als de afstand binnen 150% valt krijgt het vierkant score van 1, als het binnen de afstand valt een score van 2, en binnen 50% van de afstand een score van 3 punten. Zo krijgt het CBS-vierkant voor elk van de vijf typen accommodaties een score, die maximaal 15 punten bedraagt. Het percentage van het aantal behaalde punten betreft de score voor dat CBS-vierkant. Deze percentages worden vervolgens, gewogen naar het aantal inwoners per CBS-vierkant en geaggregeerd naar wijk- en gemeenteniveau (figuur 3.4).

Figuur 3.4: KBO-deelindicator nabijheid van sportaccommodaties voor 2022.

NABIJHEID VAN SPORTACCOMMODATIES

Deelindicator nabijheid van sportaccommodaties op wijkniveau voor 2022.

De score voor de deelindicator nabijheid van sportaccommodaties wordt berekend door de nabijheid van de meest gebruikte sportaccommodaties in kaart te brengen.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020)

3.5 Nabijheid van voorzieningen

Voor de berekening van deze deelindicator is gebruikgemaakt van de nabijheidsstatistieken van het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2019). De nabijheid van voorzieningen wordt op vergelijkbare wijze als sportaccommodaties berekend. Hierbij zijn voorzieningen voor algemeen dagelijks gebruik meegenomen:

- apotheken;
- basisscholen;
- buitenschoolse opvang;
- huisartsen;
- kinderdagverblijven;
- middelbare scholen;
- overige levensmiddelenwinkels;
- supermarkten;
- treinstations.

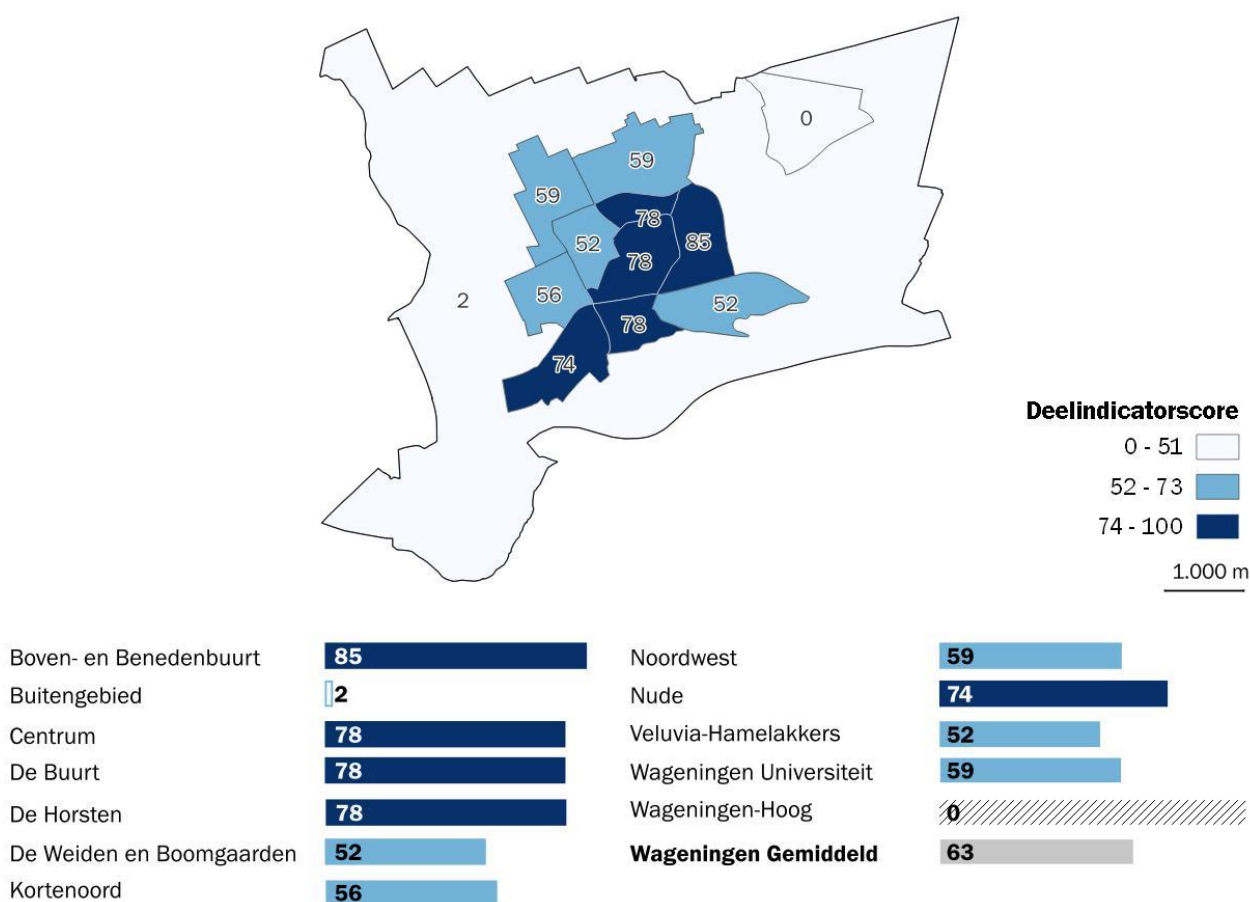
Afhankelijk van de nabijheid van de voorziening scoort een buurt, gemeente of Nederland tussen de 0 en 3 punten. Het percentage behaalde punten van de punten die maximaal behaald kunnen worden, is de score op de deelindicator (figuur 3.5).

Figuur 3.5: KBO-deelindicator nabijheid van voorzieningen voor 2022.

NABIJHEID VAN VOORZIENINGEN

Deelindicator nabijheid van voorzieningen op wijkniveau voor 2022.

De score voor de deelindicator nabijheid van voorzieningen wordt berekend met behulp van de nabijheidsstatistieken van het Centraal Bureau van de Statistiek.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020)

4. Wijkanalyses

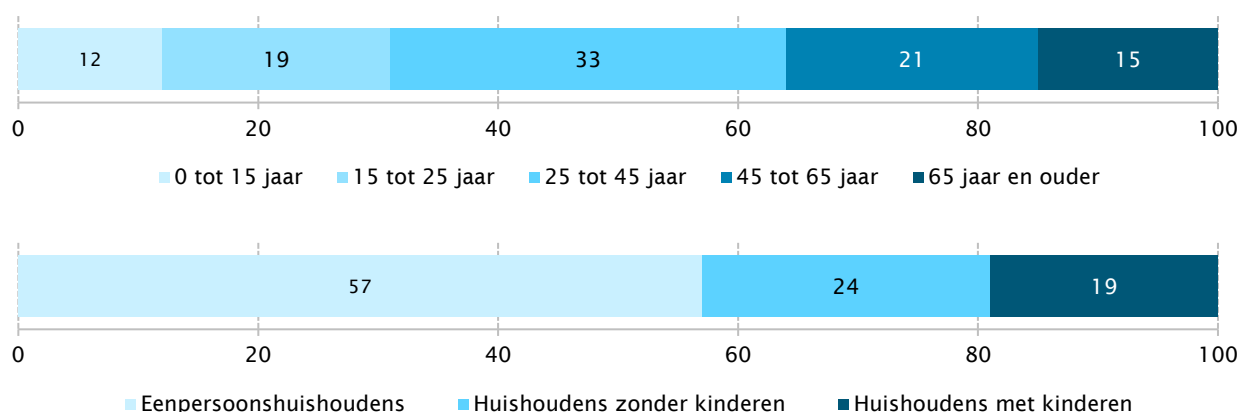
Voor alle wijken in de gemeente Wageningen hebben we een wijkprofiel opgesteld met daarin cijfers over de leeftijdsopbouw van de inwoners, het sport- en beweeggedrag en de scores op de KBO. Deze wijkprofielen dienen om een overzicht van de beweegvriendelijke omgeving per wijk te kunnen geven. Om deze cijfers van context te voorzien, is in een serie onderzoeksgesprekken met betrokken wijkpartijen dieper ingegaan op wat er goed gaat in de wijk als het op beweegvriendelijkheid aankomt en wat verbeterpunten zijn³. De resultaten van deze gesprekken zijn meegenomen in de interpretatie.

³ Details van de onderzoeksgesprekken zijn terug te vinden in bijlage 1.

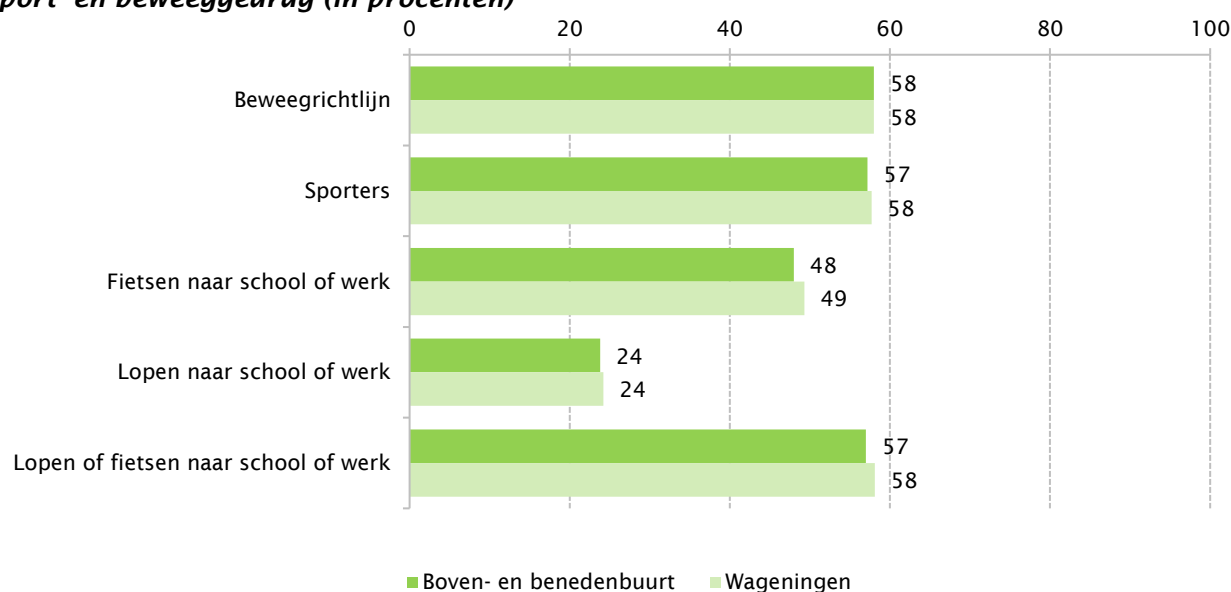
4.1 Boven- en benedenbuurt

Figuur 4.1.1 Wijkprofiel wijk Boven- en benedenbuurt

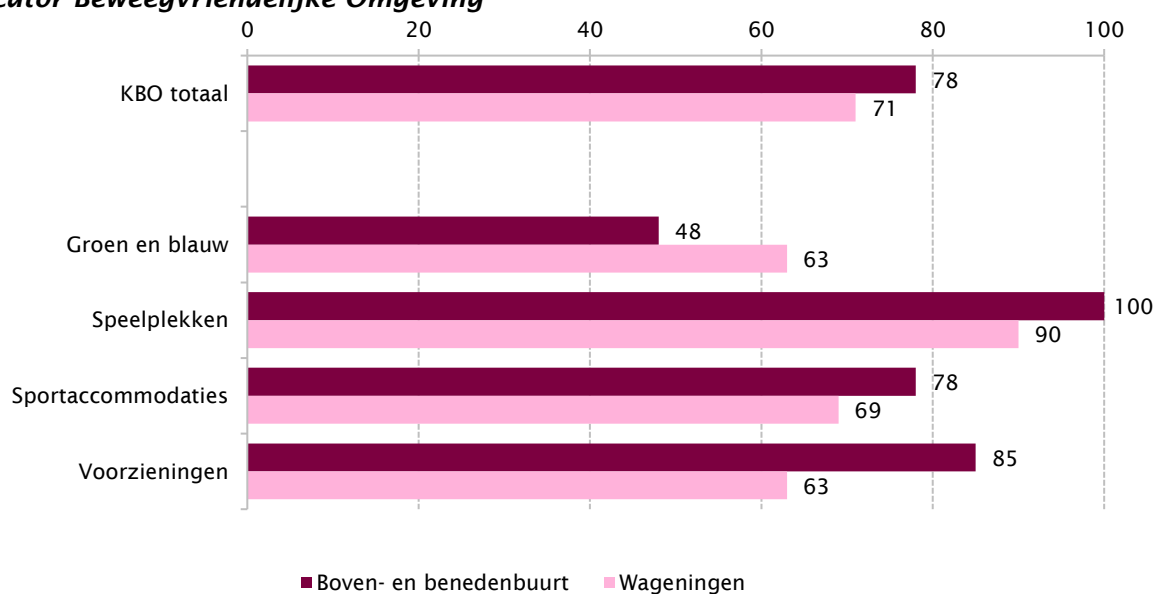
Leeftijdsofbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

De wijk 'Boven- en benedenbuurt' is zowel qua demografische opbouw als qua sport- en beweeggedrag erg vergelijkbaar met het gemiddelde van Wageningen (figuur 4.1.1). Met een stedelijkheidsklasse van twee is de wijk te categoriseren als matig stedelijk. Op de KBO scoort de wijk hoger dan gemiddeld voor Wageningen wat met name komt door de goede bereikbaarheid van zowel de sportvoorzieningen als de algemene voorzieningen in de wijk.

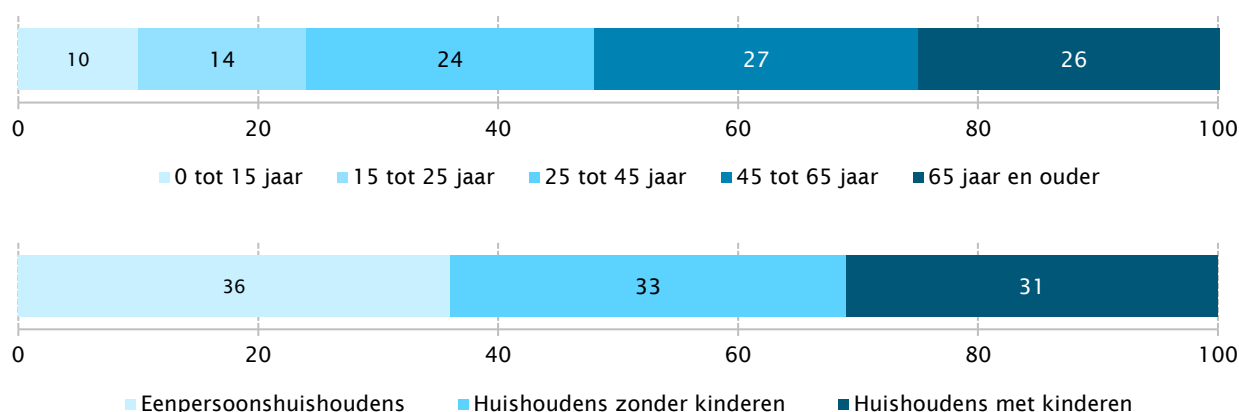
Verder valt op dat de wijk de volle 100 punten scoort op de KBO-deelindicator sport- en speelplekken. Dit houdt in dat alle bewoners van de wijk een sport- of speelplek hebben binnen 400 meter over een weg die toegankelijk is te voet of met de fiets. Deze deelindicator zegt echter alleen iets over de spreiding en toegankelijkheid van de sport- en speelplekken en niets over bijvoorbeeld de kwaliteit van een speelplek of dat de speelplekken aansluiten bij de wensen van de bewoners. Uit de onderzoeksgesprekken kwam naar voren dat de speelstrook aan de Nobelweg regelmatig gebruikt wordt door verschillende groepen. Deze strook bevat onder andere een calisthenicspark en een multifunctioneel kunstgrasveld. De sport- en speelplek biedt daarmee voor 'ieder wat wils' en wordt goed gewaardeerd. Nadeel van de locatie is wel dat deze gehorig is en dit soms tot klachten van bewoners leidt. Zo zijn de gebruikers van het calisthenicspark soms laat in de avond nog actief.

Op basis van het wijkprofiel kan gesteld worden dat de wijk een goede ontsluiting van voorzieningen heeft. Dit geldt voor zowel de sportvoorzieningen als de algemene voorzieningen. De wijk scoort hoger dan andere matig stedelijke gebieden in Nederland op alle deelindicatoren van de KBO, behalve de deelindicator groen en blauw. Hier scoort de wijk met 48 punten aanzienlijk lager dan gemiddeld voor Wageningen en gemiddeld voor matig stedelijke gebieden (beide 63) (figuur 4.1.1). Deze deelindicator berekent hoeveel groen bewoners binnen 300 meter van hun huis hebben en houdt dus geen rekening met groen dat verder weg is. Inzetten op meer groen in de directe woonomgeving zou dus kunnen helpen om de beweegvriendelijkheid van de wijk te verbeteren.

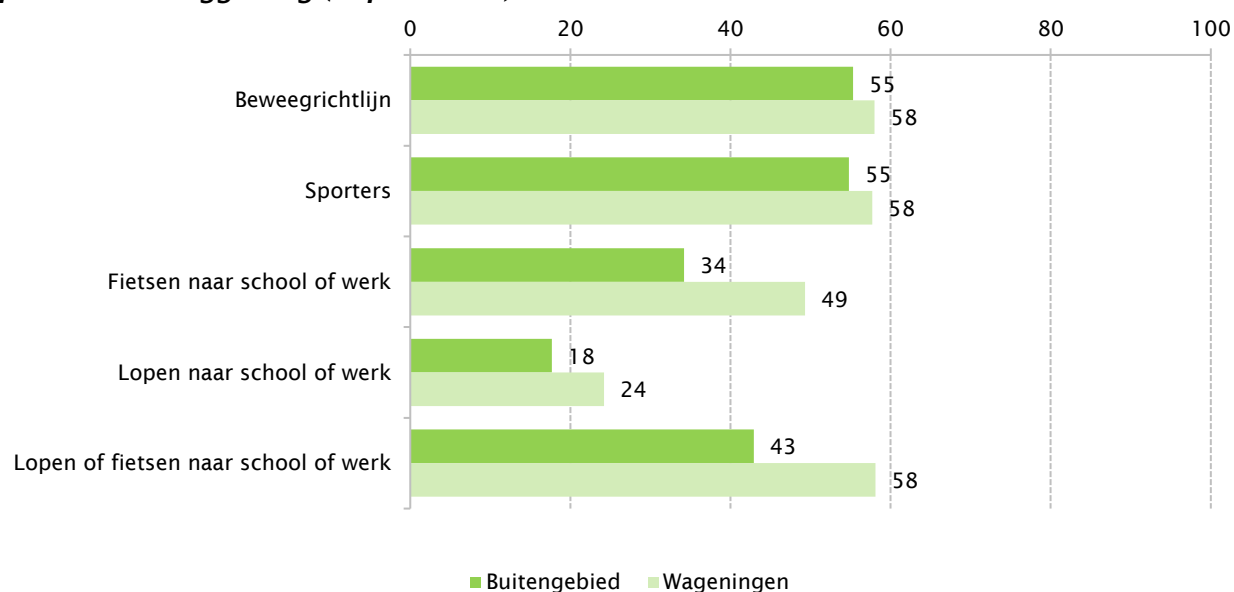
4.2 Buitengebied

Figuur 4.2.1 Wijkprofiel wijk Buitengebied

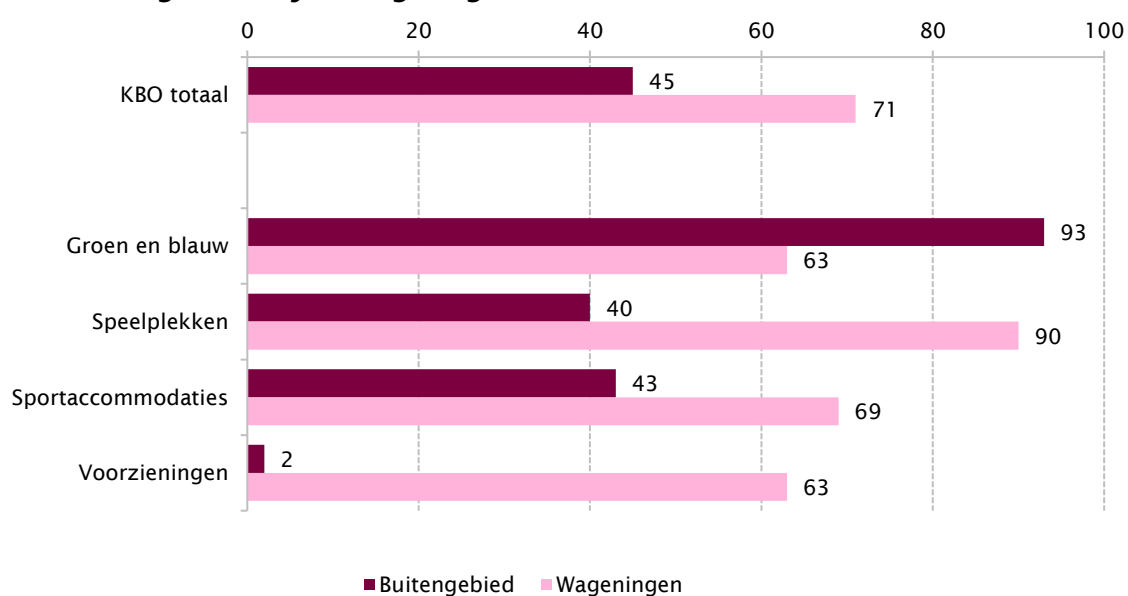
Leeftijdsofbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

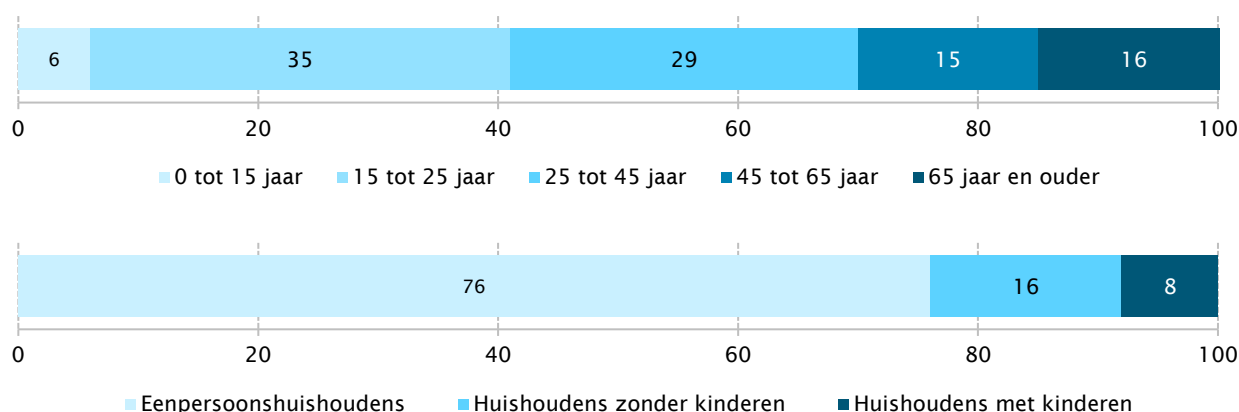
De wijk 'Buitengebied' is zowel qua demografische opbouw als KBO-scores erg vergelijkbaar met buitengebieden van andere gemeenten. In de wijk wonen relatief veel ouderen en tweepersoonshuishoudens zonder kinderen en de wijk scoort heel hoog op de KBO-deelindicator groen en blauw (figuur 4.2.1). Met 93 punten scoort de wijk flink hoger dan Wageningen gemiddeld (63 punten) en andere niet-stedelijke gebieden (66 punten). De aanwezigheid van recreatief groen en blauw werd ook in de onderzoeksgesprekken benoemd als een sterk punt van de wijk en Wageningen als geheel. Zo zijn er bootcampclubs die gebruik maken van het Arboretum en andere bossen en parken in de wijk. Ook wandelen, (sportief) fietsen en mountainbiken zijn populaire activiteiten. De gebieden rond de Nederrijn bieden volgens de deelnemers aan de onderzoeksgesprekken kansen voor verdere ontwikkeling. Zo zouden de oude haventerreinen bijvoorbeeld ontwikkeld kunnen worden voor urban sports, zoals freerunning of parkour.

Het buitengebied van Wageningen is een groene omgeving, dus om de beweegvriendelijkheid van de wijk te verbeteren, ligt het voor de hand om in te zetten op andere onderdelen van de beweegvriendelijke omgeving, zoals de bereikbaarheid van voorzieningen. Op de deelindicator 'nabijheid van voorzieningen' scoort de wijk laag wat ook typerend is voor buitengebieden waar de voorzieningen meer verspreid zijn vergeleken met stedelijke gebieden. Samen met de lagere cijfers voor actief transport (wandelen en fietsen) kan dit wijzen op relatief grote autoafhankelijkheid. De vraag rijst echter wel of het haalbaar en wenselijk is om de bereikbaarheid van voorzieningen in het buitengebied te vergroten. Zo kun je in het buitengebied niet verwachten dat het voorzieningenniveau vergelijkbaar is met dat van een stedelijke wijk. De gemeente zou er dus ook voor kunnen kiezen om in het buitengebied bijvoorbeeld in te zetten op betere fiets- en wandelstructuren om door middel van het stimuleren van actief transport de omgeving beweegvriendelijker te maken.

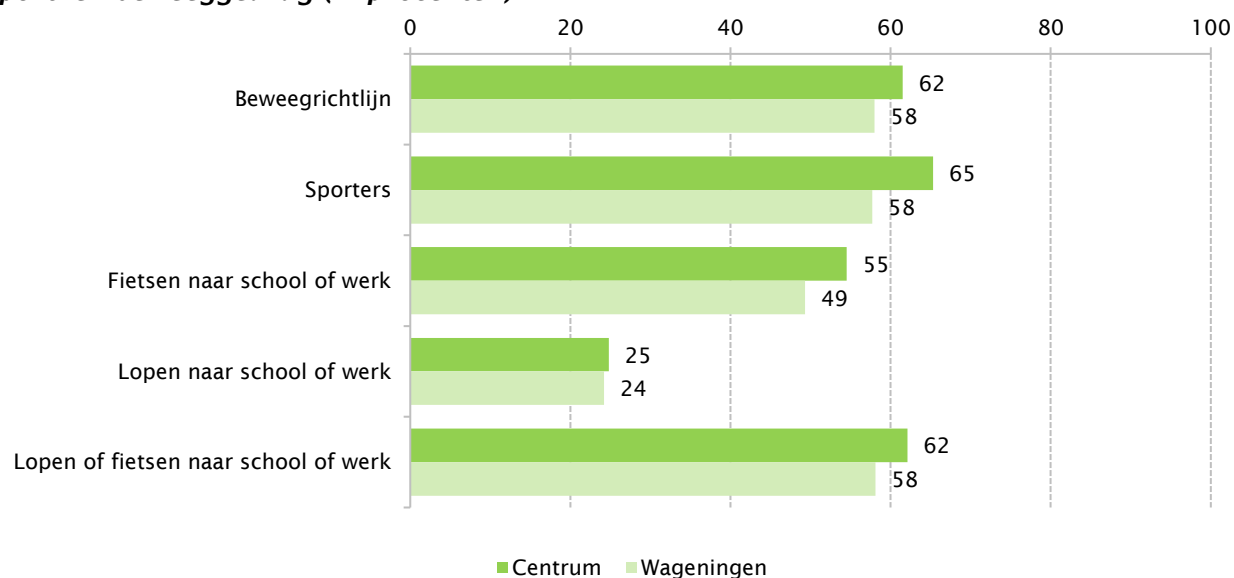
4.3 Centrum

Figuur 4.3.1 Wijkprofiel wijk Centrum

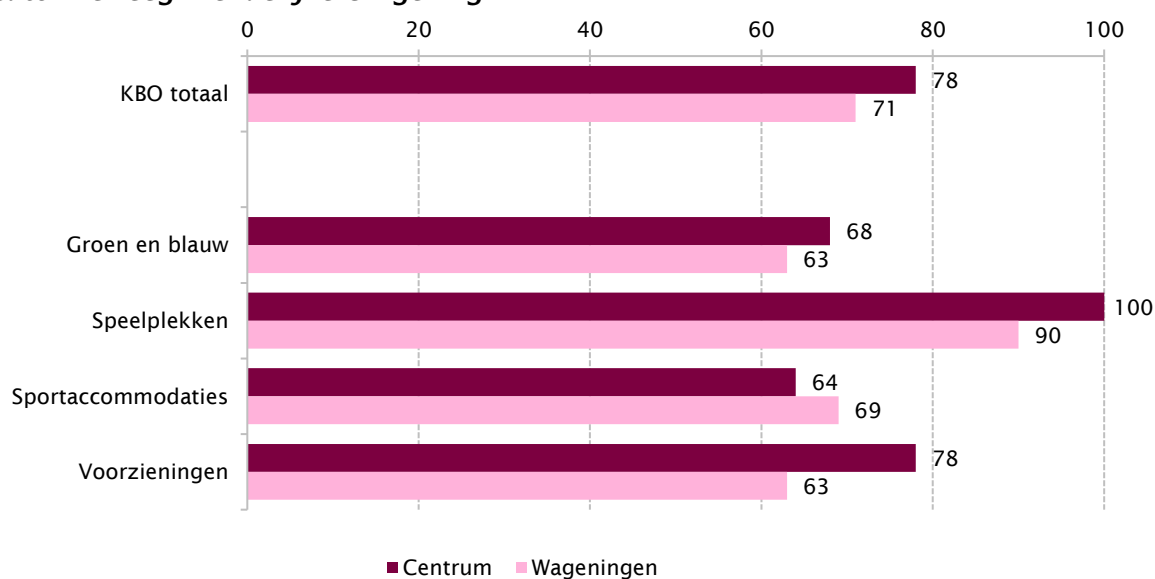
Leeftijdsofbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

Qua demografische opmaak is de wijk 'Centrum' vergelijkbaar met centrumwijken in andere gemeenten. Er wonen in de wijk relatief veel eenpersoonshuishoudens en weinig gezinnen met kinderen. Opvallend is dat de KBO-deelindicator speelplekken in de wijk 100 punten scoort, wat inhoudt dat alle bewoners van de wijk een sport- of speelplek in de openbare ruimte binnen 400 meter hebben (figuur 4.3.1). De wijk kent dus een goede verdeling van speelplekken ondanks dat er relatief weinig gezinnen met kinderen in de wijk wonen. Uit de onderzoeksgesprekken kwam echter wel naar voren dat er in het centrum meer behoefte is aan beweegaanleidingen en kleine sport- of speelplekjes. Het creëren van dit soort plekken is echter een uitdaging, omdat het centrum dichtbevolkt en dichtbebouwd is.

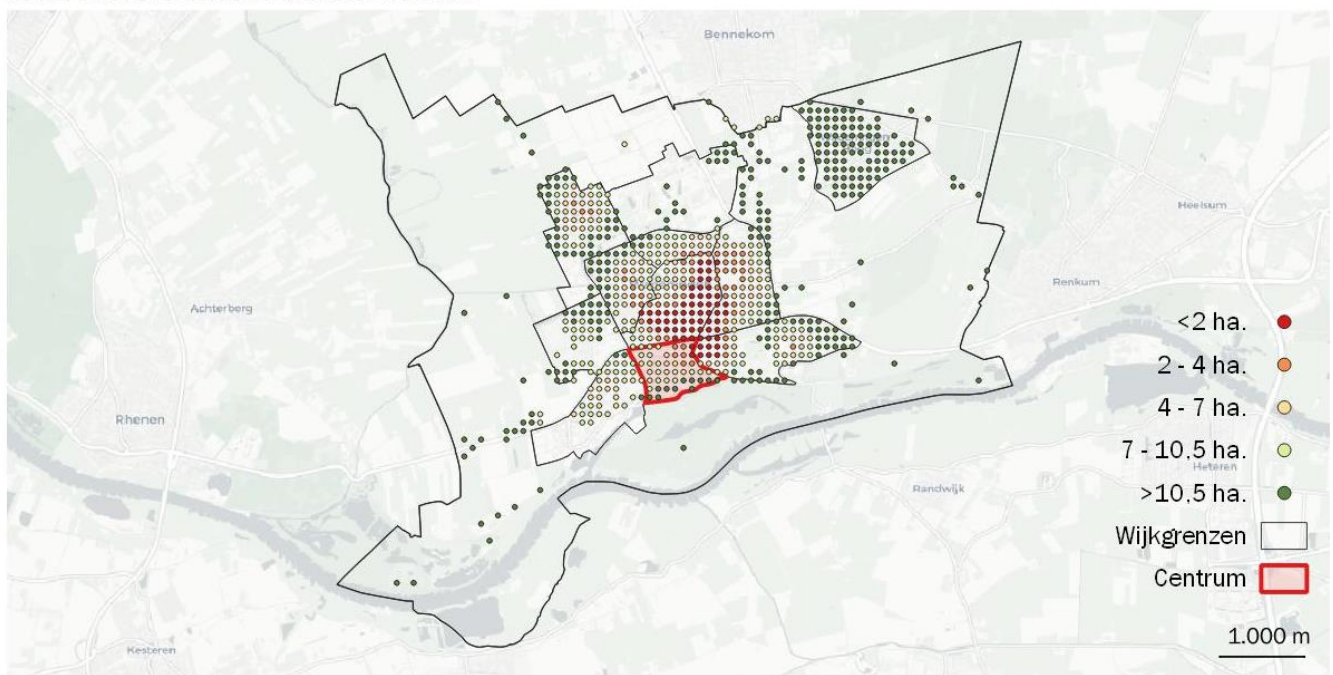
De ruimtelijke structuur van de wijk is echter anders dan normaal is voor stedelijke centrumwijken. Zo is de KBO-deelindicator groen en blauw hoger dan gemiddeld voor Wageningen (68 ten opzichte van 63 punten) en ook hoger dan andere sterk stedelijke gebieden (68 ten opzichte van 65 gemiddeld). Dit is extra opvallend, omdat stadscentra vaak dichtbebouwd zijn en daardoor minder groen. Een logische verklaring hiervoor is dat de wijk grenst aan de uiterwaarden van de Nederrijn en dus niet een traditioneel centrum is dat aan alle kanten begrensd wordt door bebouwing (figuur 4.3.2). De wijk wordt door het CBS ook geclassificeerd als sterk stedelijk (stedelijkheidsklasse 2) en niet als zeer sterk stedelijk (klasse 1) wat centrumwijken van steden nagenoeg altijd zijn.

Figuur 4.3.2 De verdeling van de KBO-deelindicator groen en blauw op CBS-vierkantniveau

RECREATIEF GROEN EN BLAUW

De hoeveelheid recreatief groen en blauw per CBS-vierkant.

De score voor de deelindicator recreatief groen en blauw wordt berekend door te bepalen hoeveel recreatief groen en blauw inwoners binnen 300 meter hebben.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).

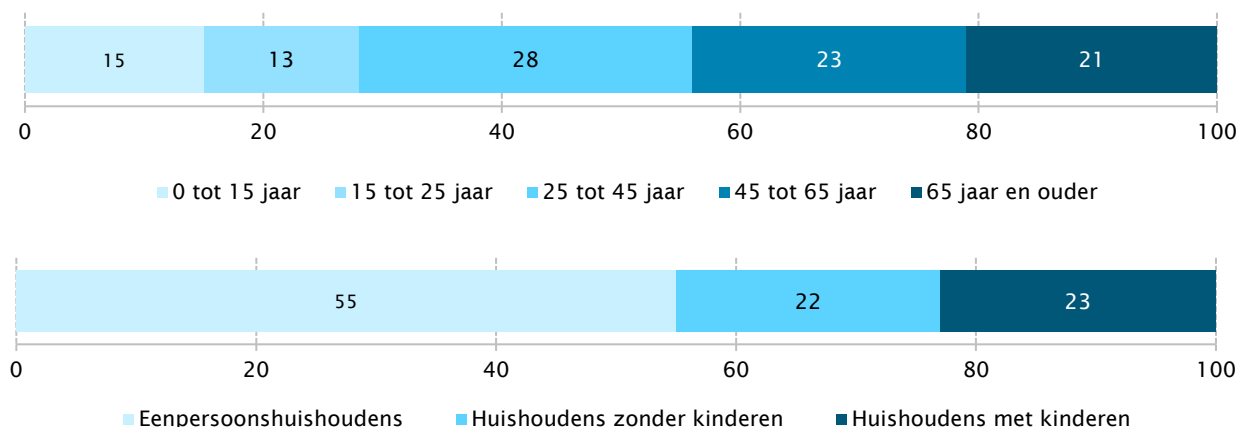
Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

Over de gehele linie scoort de wijk goed op de KBO. Zo is ook de bereikbaarheid van voorzieningen goed. Dit vertaalt zich ook in een relatief groot aandeel van de bewoners dat lopend of fietsend naar school of werk gaat.

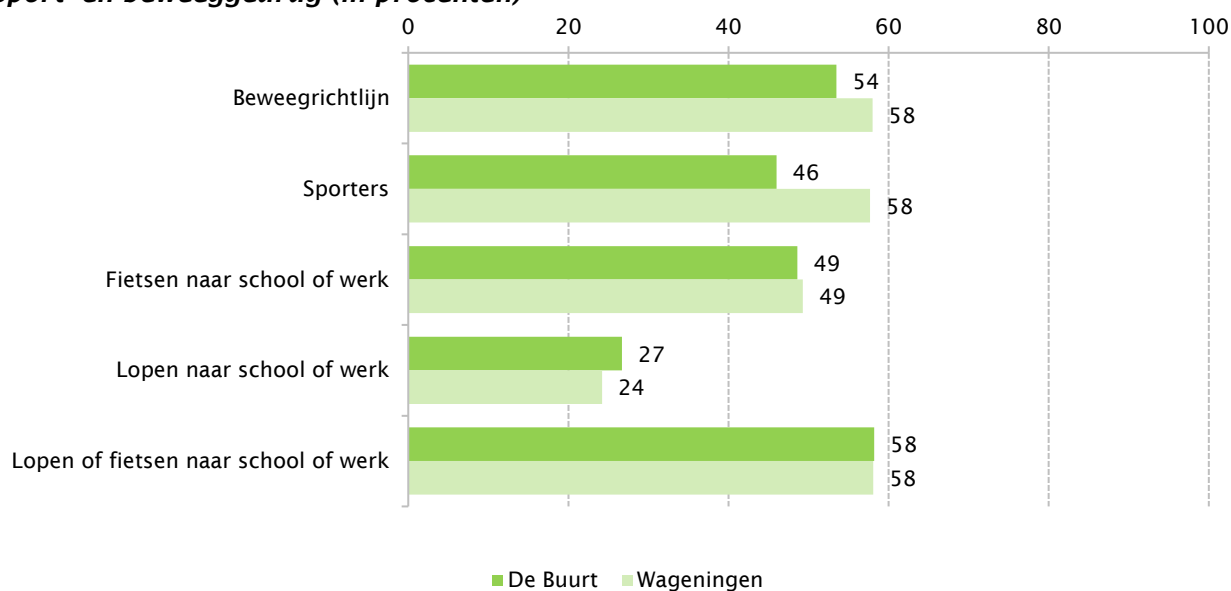
4.4 De Buurt

Figuur 4.4.1 Wijkprofiel wijk De Buurt

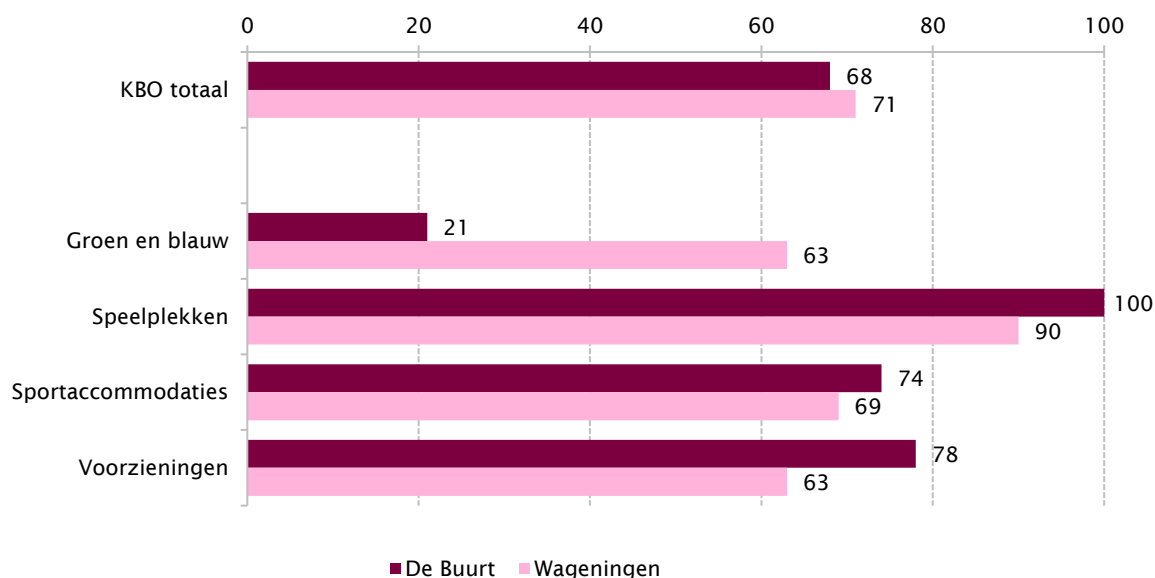
Leeftijdsofbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

De wijk 'De Buurt' is één van de drie wijken in Wageningen met de hoogste stedelijkheidsklasse (zeer stedelijk). Het profiel van de wijk komt dan ook in grote lijnen overeen met dat van andere zeer stedelijke gebieden. Zo zijn de voorzieningen goed bereikbaar en zijn er voldoende sport- en speelplekken in de openbare ruimte. De wijk scoort echter relatief laag op de KBO-deelindicator groen en blauw (figuur 4.4.1). Met 21 punten scoort de wijk niet alleen lager dan Wageningen gemiddeld, maar ook lager dan het gemiddelde van andere zeer stedelijke gebieden (63 punten).

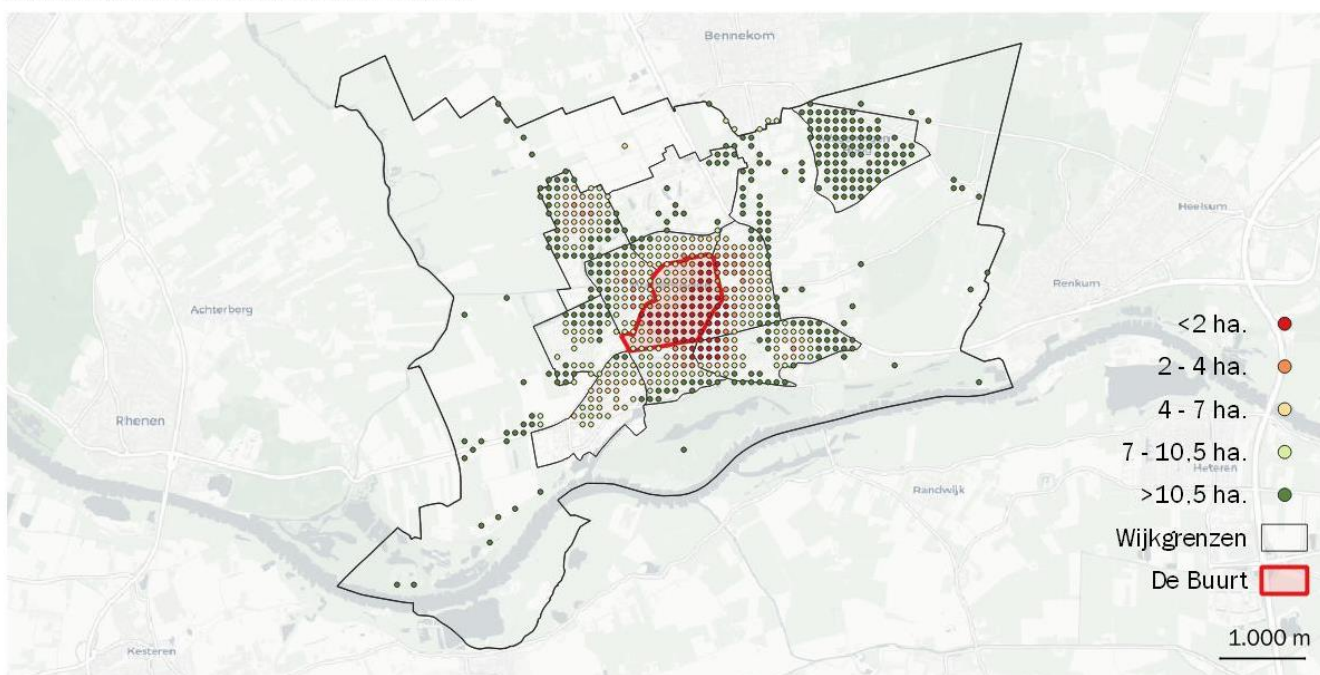
De wijk is volledig ingeklemd door andere wijken met een hoge bebouwingsgraad. Figuur 4.4.2 laat de verdeling van de scores op de deelindicator groen en blauw per CBS-vierkant zien. Dit laat zien dat de meeste bewoners in De Buurt weinig tot geen recreatief groen in hun woonomgeving hebben. Om de beweegvriendelijkheid van de wijk te vergroten, zou daarom ingezet kunnen worden op meer recreatief groen in de directe leefomgeving van de bewoners.

Figuur 4.4.2 De verdeling van de KBO-deelindicator groen en blauw op CBS-vierkantniveau

RECREATIEF GROEN EN BLAUW

De hoeveelheid recreatief groen en blauw per CBS-vierkant.

De score voor de deelindicator recreatief groen en blauw wordt berekend door te bepalen hoeveel recreatief groen en blauw inwoners binnen 300 meter hebben.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).

Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

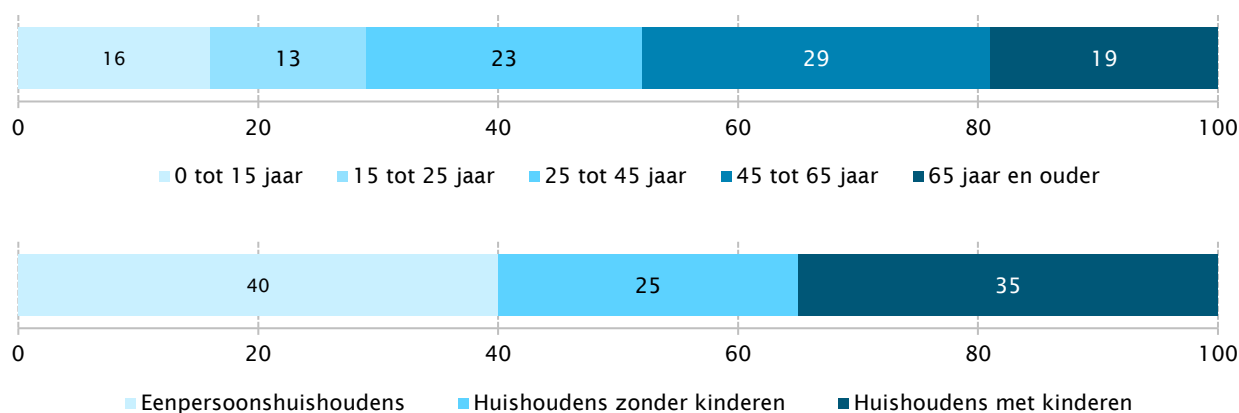
Ondanks dat de wijk hoger scoort dan Wageningen gemiddeld op de KBO-deelindicator sportaccommodaties, zijn er in de wijk minder wekelijkse sporters dan in Wageningen gemiddeld. Ook het percentage bewoners dat voldoet aan de bewegrichtlijn is lager in deze wijk, al is het verschil met Wageningen gemiddeld hier kleiner. Deze cijfers onderstrepen echter wel het belang van het stimuleren en faciliteren van sporten en bewegen in de wijk. Dit belang werd ook onderstreept in de onderzoeksgesprekken. Zo werd aangehaald dat er op het Margrietplantsoen verschillende sport- en beweegfaciliteiten zijn, maar er onvoldoende georganiseerd aanbod is. Volgens de deelnemers aan de

onderzoeksgesprekken geldt dit ook voor Krajicekveld aan het Ponom. Aanpassingen aan de softwarekant zouden in deze wijk dus ook de beweegvriendelijkheid kunnen vergroten.

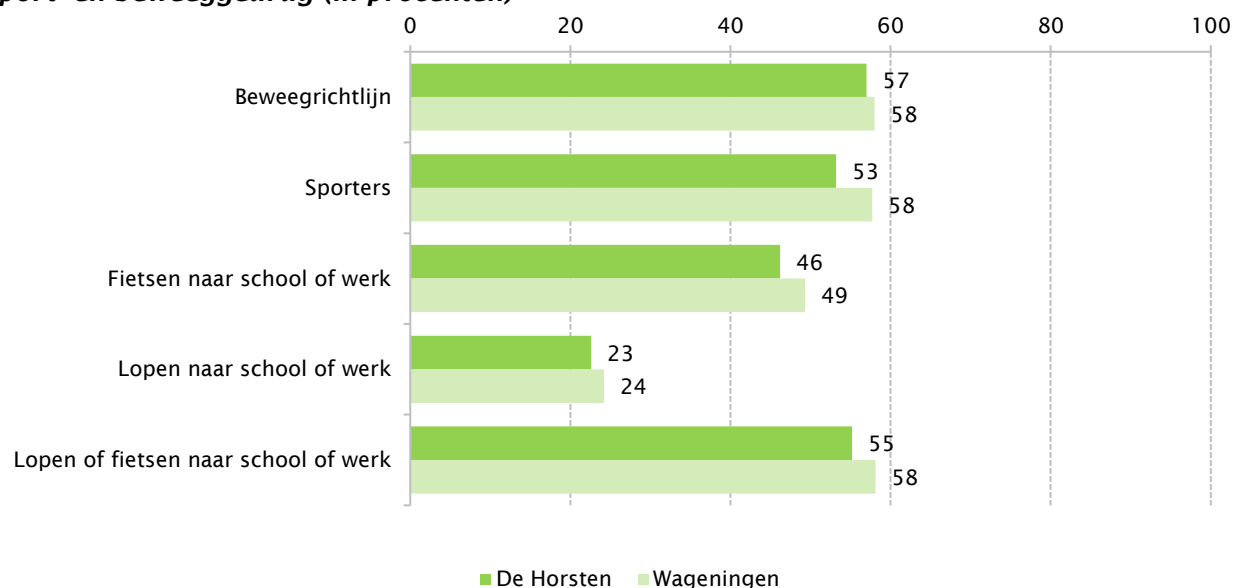
4.5 De Horsten

Figuur 4.5.1 Wijkprofiel wijk De Horsten

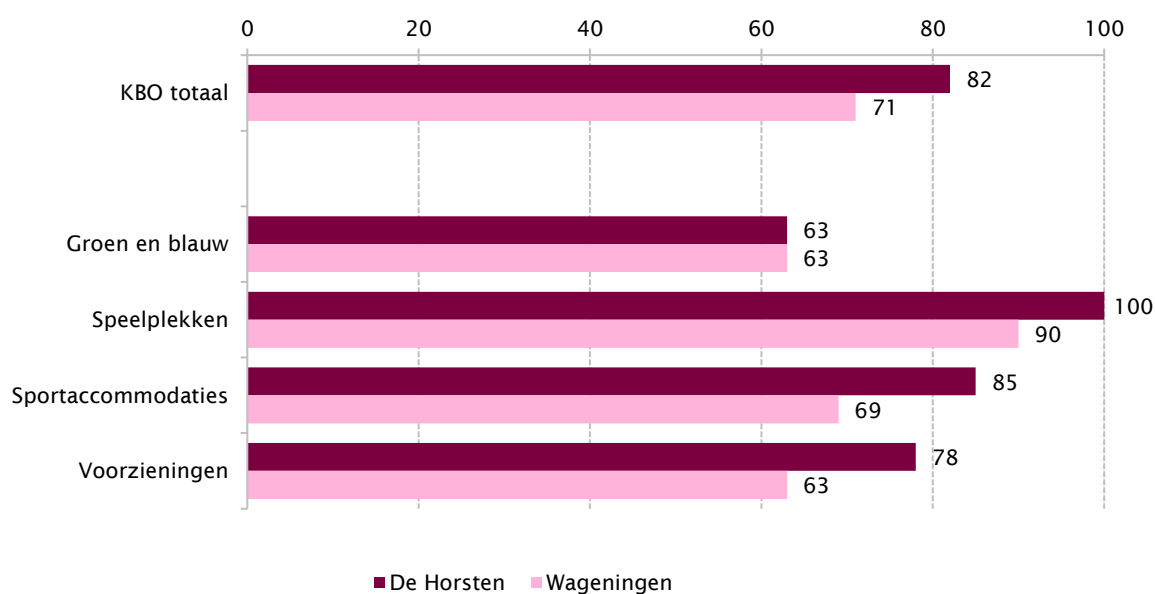
Leeftijdopbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

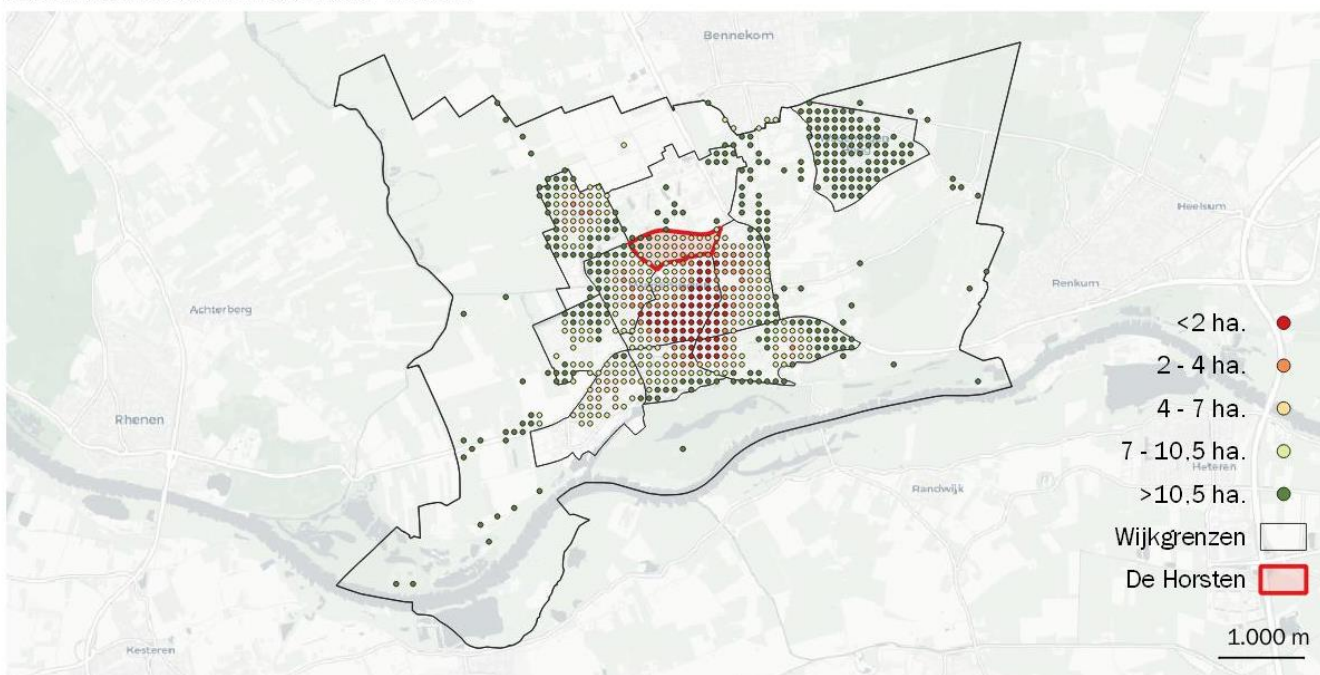
De Horsten is de tweede wijk die door het CBS wordt geclassificeerd als zeer stedelijk. Vergeleken met De Buurt scoort De Horsten hoger op de deelindicator groen en blauw, maar met een score van 63 punten scoort de wijk nog steeds gemiddeld voor Wageningen (figuur 4.5.1). Om de beweegvriendelijkheid van de wijk verder te vergroten, zou dus ingezet kunnen worden op het aanleggen van meer recreatief groen. Meer groen aan de zuidkant van de wijk zou bovendien kunnen helpen om ook de bewoners van de noordkant van De Buurt meer recreatief groen in hun woonomgeving te geven (figuur 4.5.2).

Figuur 4.5.2 De verdeling van de KBO-deelindicator groen en blauw op CBS-vierkantniveau

RECREATIEF GROEN EN BLAUW

De hoeveelheid recreatief groen en blauw per CBS-vierkant.

De score voor de deelindicator recreatief groen en blauw wordt berekend door te bepalen hoeveel recreatief groen en blauw inwoners binnen 300 meter hebben.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).

Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

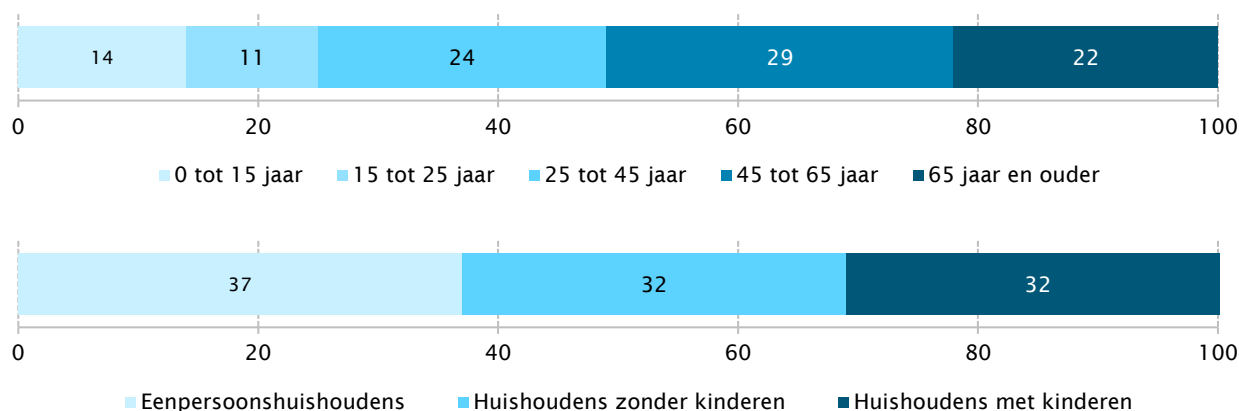
Op de overige deelindicatoren scoort de wijk hoger dan gemiddeld voor Wageningen en hoger dan gemiddeld voor zeer stedelijke gebieden. De fysieke beweegvriendelijke omgeving lijkt dus goed op orde in De Horsten. Deze cijfers vertalen zich ook in het percentage bewoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn dat nagenoeg gelijk is aan het gemiddelde van Wageningen. Het percentage bewoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn is in Wageningen als geheel relatief hoog (58 procent ten opzichte van 50 procent landelijk) en dus ook in De Horsten.

In de wijk wonen meer kinderen dan in Wageningen gemiddeld (16 procent ten opzichte van 12 procent) en fors meer huishoudens met kinderen (35 procent ten opzichte van 19 procent). De wijk scoort de volledige 100 punten op de deelindicator sport- en speelplekken wat inhoudt dat alle bewoners van de wijk een sport- of speelplek hebben binnen 400 meter. Verschillende wijkpartijen, waaronder een aantal basisscholen, hebben samen met de gemeente enkele sport- en speelplekken in de wijk verbeterd. De sport- en speelplek aan het Tarthorst heeft bijvoorbeeld multifunctionele belijning gekregen, waardoor er ook buitengymlessen gegeven kunnen worden. Ook het kunstgrasveld aan de Roghorst wordt dit jaar opgeknapt. Bovendien zijn de schoolpleinen in de hele gemeente ook buiten schooltijden open, zodat kinderen er kunnen spelen.

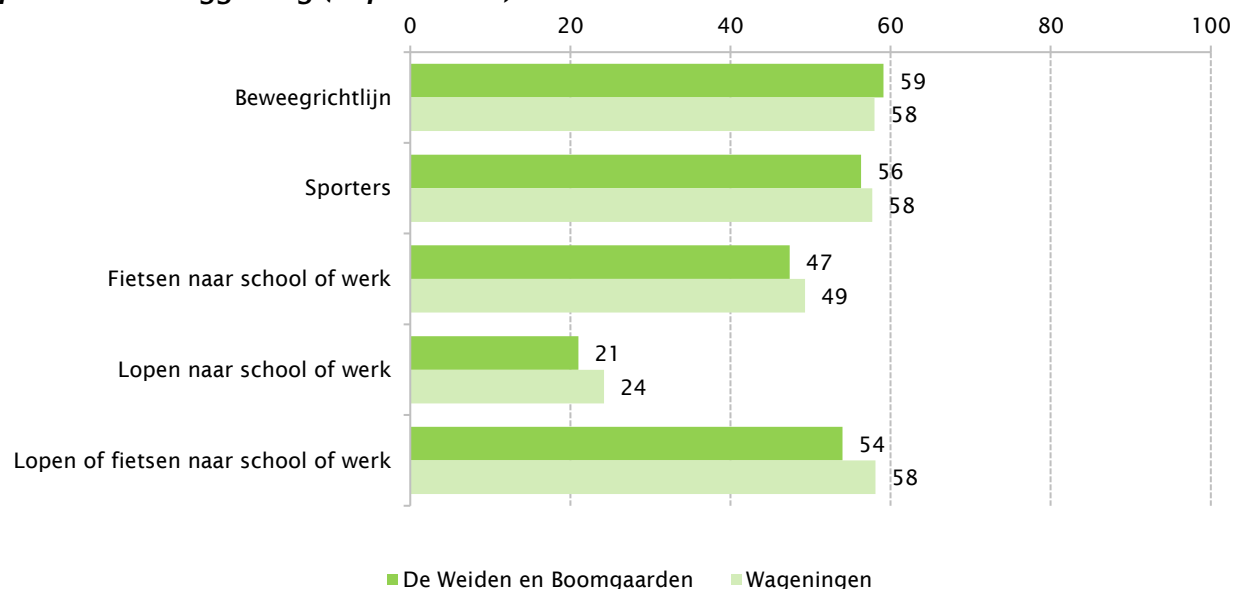
4.6 De Weiden en Boomgaarden

Figuur 4.6.1 Wijkprofiel wijk De Weiden en Boomgaarden

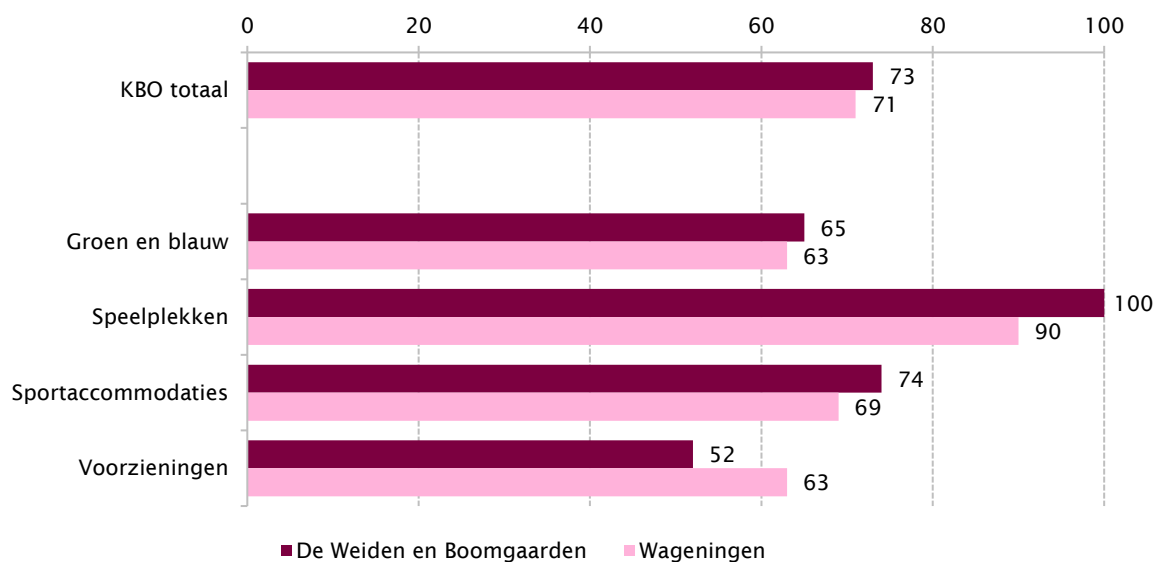
Leeftijdsopbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

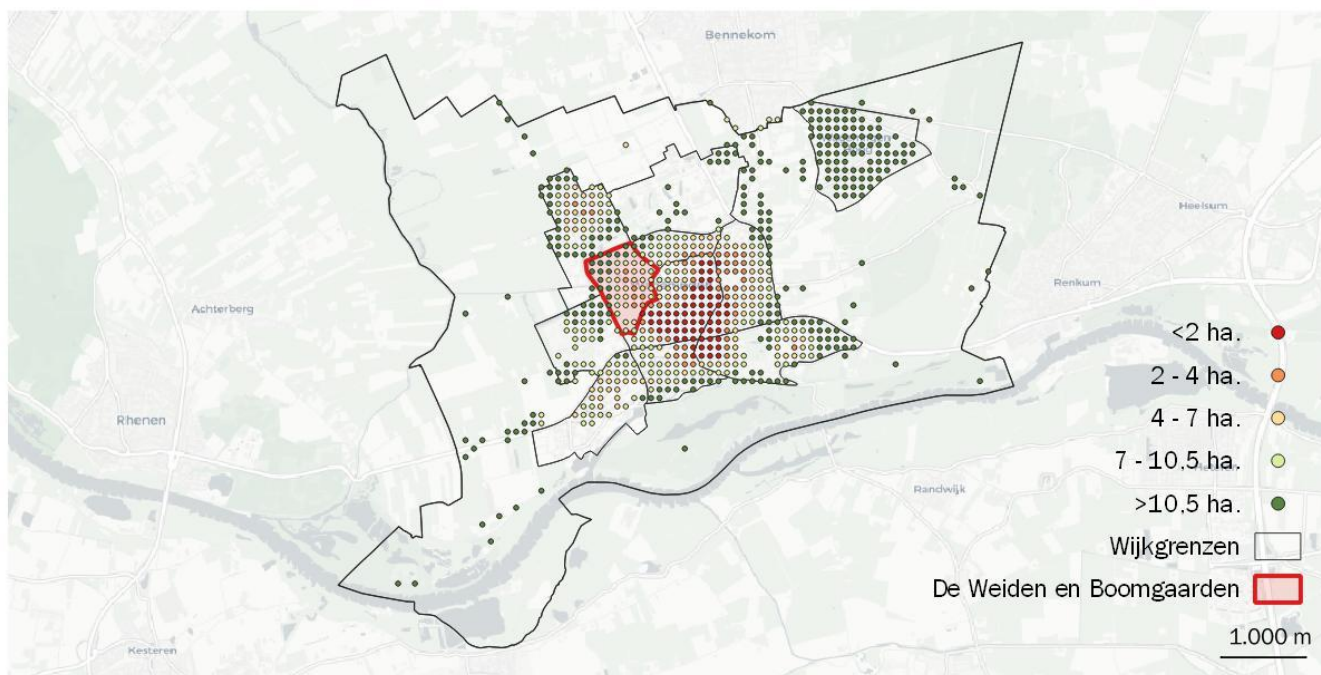
De wijk 'De Weiden en Boomgaarden' is de derde zeer stedelijke wijk in Wageningen. De Weiden en Boomgaarden scoort gemiddeld voor een zeer stedelijke wijk op de deelindicator groen en blauw (65 procent tegenover 63 procent voor zeer stedelijke gebieden gemiddeld) (figuur 4.6.1). Binnen de wijk zijn wel verschillen te zien. Zo scoren met name de bewoners in het Noordwestelijke deel van de wijk hoog op de deelindicator groen en blauw (figuur 4.6.2).

Figuur 4.6.2 De verdeling van de KBO-deelindicator groen en blauw op CBS-vierkantniveau

RECREATIEF GROEN EN BLAUW

De hoeveelheid recreatief groen en blauw per CBS-vierkant.

De score voor de deelindicator recreatief groen en blauw wordt berekend door te bepalen hoeveel recreatief groen en blauw inwoners binnen 300 meter hebben.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).

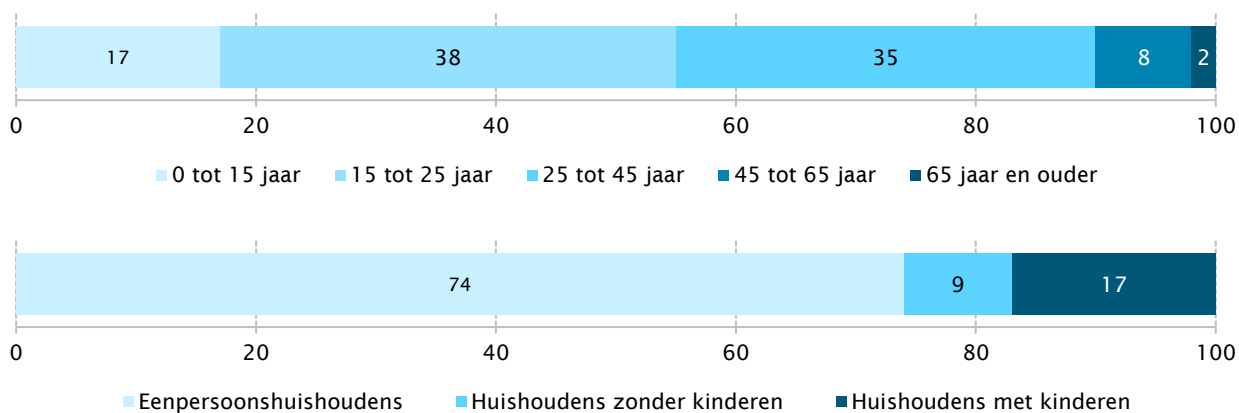
Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

In De Weiden en Boomgaarden wonen relatief veel huishoudens met kinderen: 32 procent ten opzichte van 19 procent voor Wageningen gemiddeld (figuur 4.6.1). Ook in deze wijk hebben alle bewoners een sport- of speelplek binnen 400 meter en zijn de schoolpleinen toegankelijk. Opvallend is verder dat de wijk relatief laag scoort op de deelindicator voorzieningen: 52 punten ten opzichte van 63 voor Wageningen gemiddeld en 72 voor zeer stedelijke gebieden gemiddeld. De bereikbaarheid van algemene voorzieningen te voet en met de fiets is dus een aandachtspunt voor de wijk. Dit vertaalt zich wellicht ook in de sport- en beweegcijfers die aangeven dat er in de wijk minder bewoners naar school of werk gaan met de fiets of te voet. Dit kan erop wijzen dat er in de wijk minder actief transport is. Actief transport kan worden bevorderd door voorzieningen beter te spreiden en toegankelijker voor wandelaars en fietsers te maken en door de omgeving aantrekkelijker te maken. Vergroening van de wijk zou kunnen helpen om de wijk aantrekkelijker te maken om te wandelen en te fietsen.

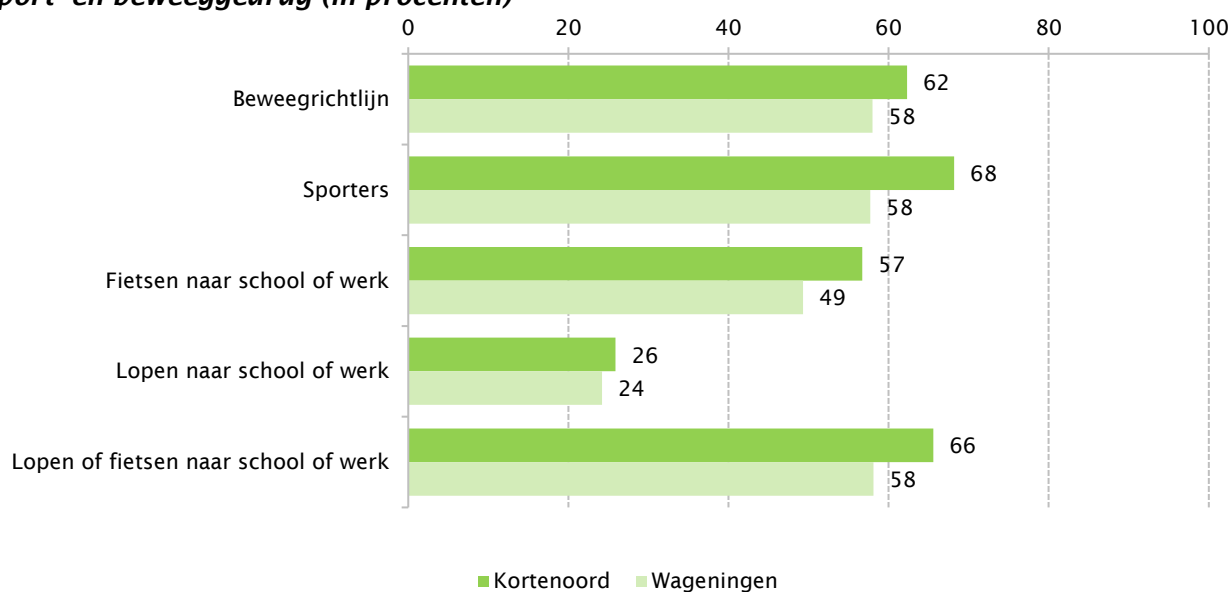
4.7 Kortenoord

Figuur 4.7.1 Wijkprofiel wijk Kortenoord

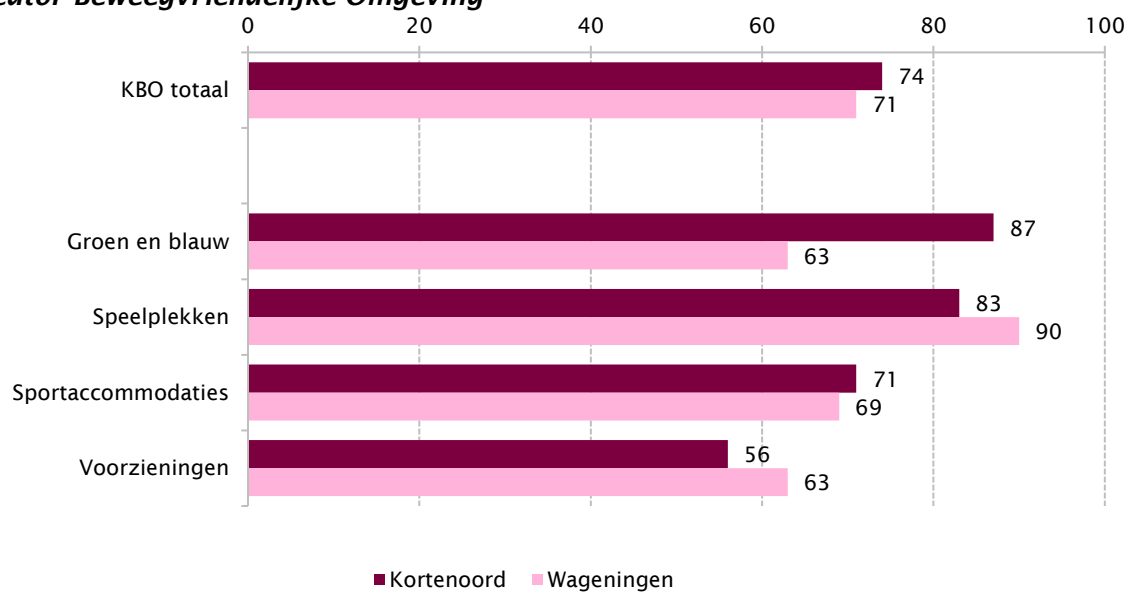
Leeftijdopbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

De demografische opbouw van de wijk 'Kortenoord' wordt gekenmerkt door het grote aandeel jongeren in de leeftijd van 15 tot 25 jaar, het grote aantal eenpersoonshuishoudens en slechts heel weinig ouderen. Grote studentencomplexen aan de Haarweg en Marijkeweg zorgen ervoor dat de demografie van de wijk sterk afwijkt van het gemiddelde van Wageningen. Studenten gaan over het algemeen vaker naar school of werk met de fiets of te voet wat ook terug te zien is in de bewegcijfers (figuur 4.7.1). Daarnaast sporten zij vaker dan gemiddeld.

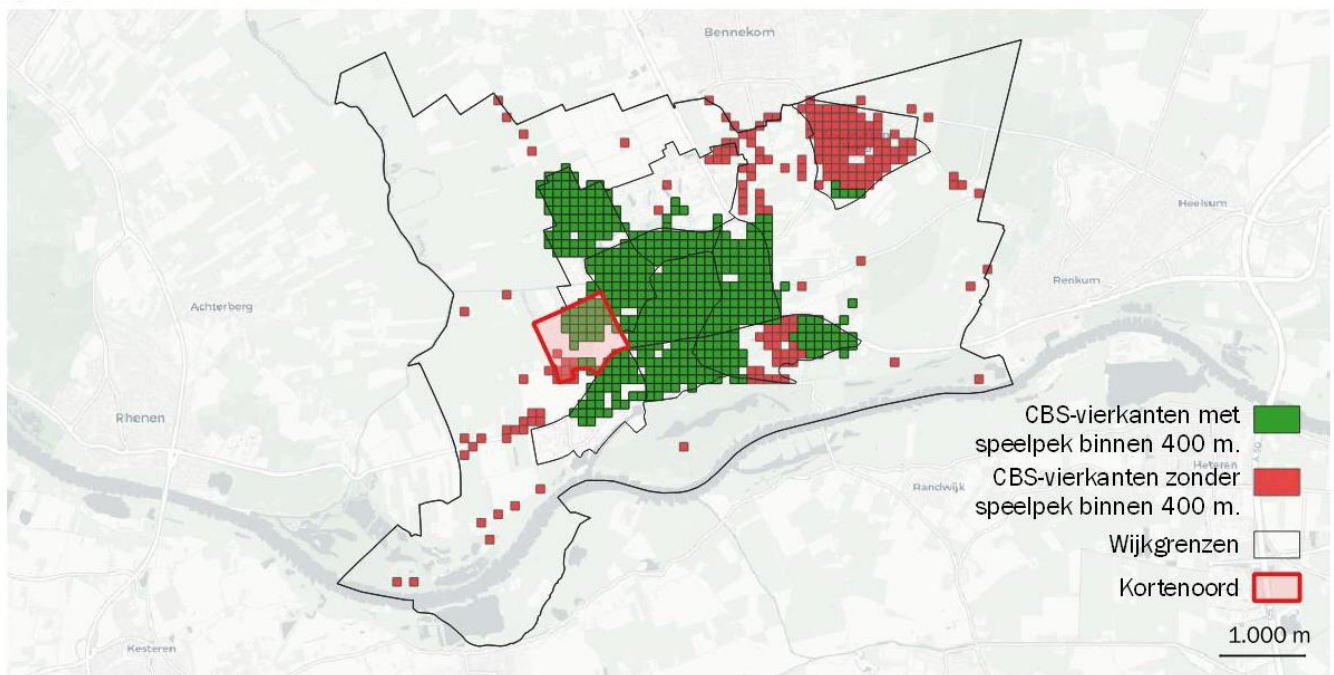
Kortenoord is een wijk in ontwikkeling en is één van de groeilocaties binnen de gemeente. Er zijn vergevorderde plannen om binnen de wijk 346 woningen te ontwikkelen⁴. De instroom van nieuwe bewoners in de wijk zal invloed hebben op de demografische opmaak en in potentie ook op de sport- en beweegwensen. Zo zal de behoefte aan sport- en speelplekken in de wijk waarschijnlijk toenemen als de toestroom van nieuwe bewoners vooral bestaat uit gezinnen met kinderen. De wijk scoort iets lager dan gemiddeld op de KBO-deelindicator speelplekken (83 ten opzichte van 90 voor Wageningen gemiddeld). De bewoners zonder sport- of speelplek binnen 400 meter wonen met name in het zuidwestelijke deel van de wijk (figuur 4.7.2).

Figuur 4.7.2 CBS-vierkanten met en zonder speelplek binnen 400 meter

SPORT- EN SPEELPLEKKEN

CBS-vierkanten met en zonder speelplek binnen 400 meter.

De score voor de deelindicator sport- en speelplekken wordt berekend door te bepalen of bewoners een sport- of speelplek hebben binnen 400 meter.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).
Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

⁴ Gebaseerd op een schatting van februari 2022.

De beweegvriendelijkheid van de wijk zou verbeterd kunnen worden door ook in het zuidwestelijke deel één of meerdere speelplekken aan te leggen, zodat ook de bewoners van dit deel van de wijk een sport- of speelplek in hun directe woonomgeving hebben. Uit de onderzoeksgesprekken kwam naar voren dat de sport- en speelplekken in Kortenoord in het algemeen goed gebruikt worden. Vanwege de toekomstige instroom van nieuwe bewoners is het daarom aan te bevelen om in Kortenoord in te zetten op het ontwikkelen van voldoende sport- en speelplekken in de openbare ruimte.

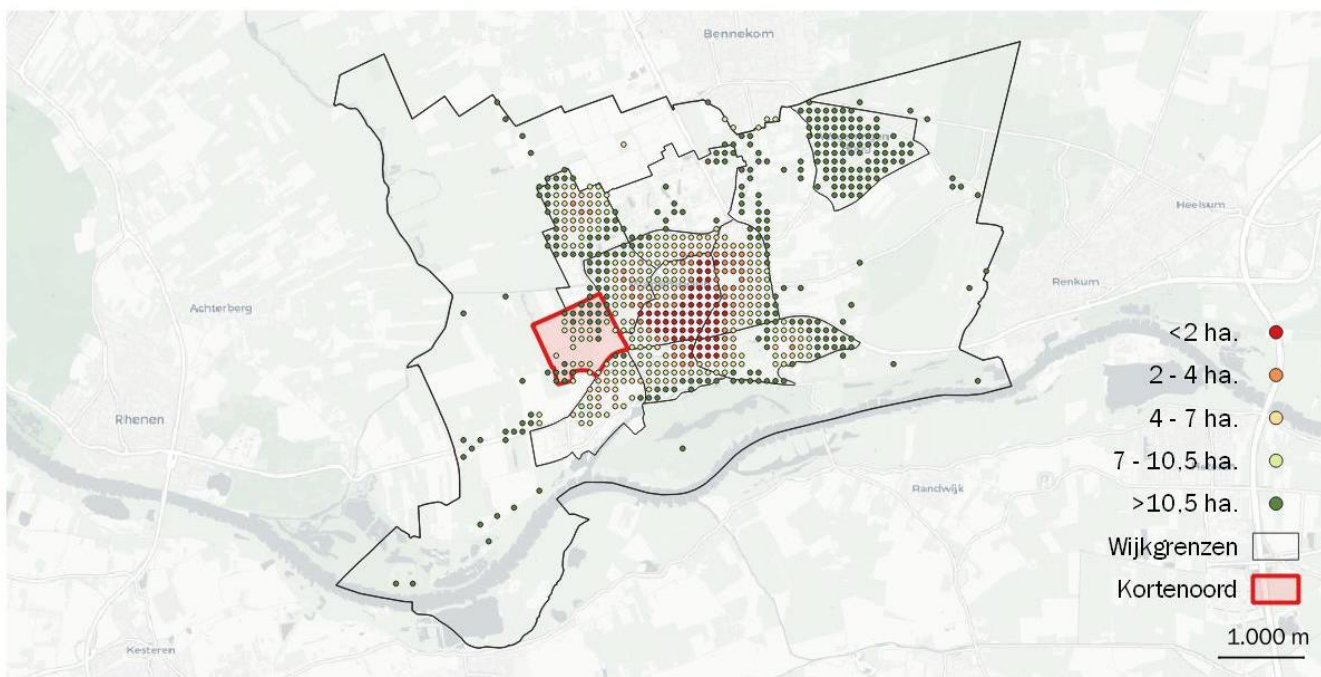
Kortenoord is sterk stedelijk en relatief groen. Zo scoort de wijk 87 punten ten opzichte van 65 voor sterk stedelijke gebieden gemiddeld op de KBO-deelindicator groen en blauw (figuur 4.7.1). Dit wordt grotendeels verklaard door de ligging van de wijk tegen het buitengebied aan (figuur 4.7.3).

Figuur 4.7.3 De verdeling van de KBO-deelindicator groen en blauw op CBS-vierkantniveau

RECREATIEF GROEN EN BLAUW

De hoeveelheid recreatief groen en blauw per CBS-vierkant.

De score voor de deelindicator recreatief groen en blauw wordt berekend door te bepalen hoeveel recreatief groen en blauw inwoners binnen 300 meter hebben.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).

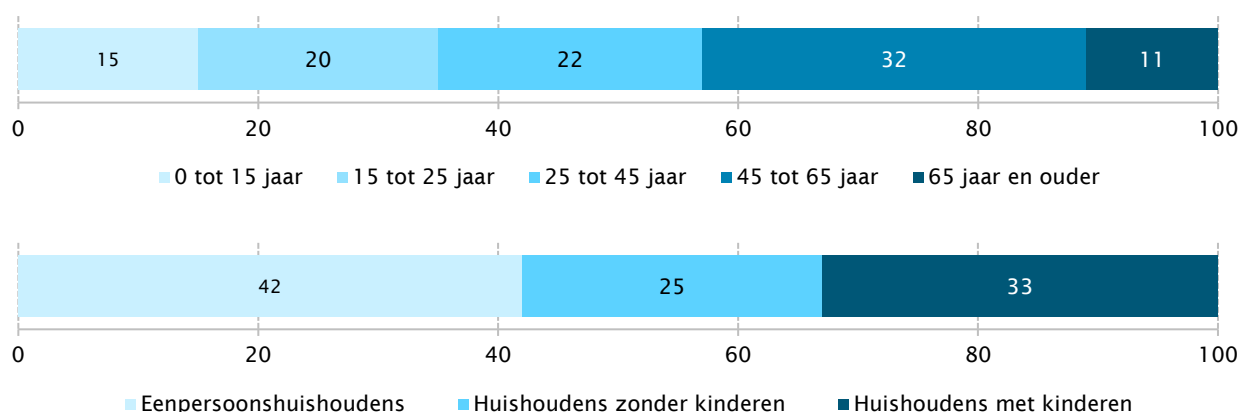
Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

Op de deelindicator voorzieningen scoort de wijk lager dan Wageningen gemiddeld. Gelet op de nieuwbouwplannen en de toekomstige instroom van bewoners is het van belang om het voorzieningenpeil in de wijk op niveau te houden en ervoor te zorgen dat de (nieuwe) bewoners voldoende algemene voorzieningen binnen loop- en fietsafstand hebben. Dit kan bijdragen aan actief transport en bewoners stimuleren om meer te bewegen.

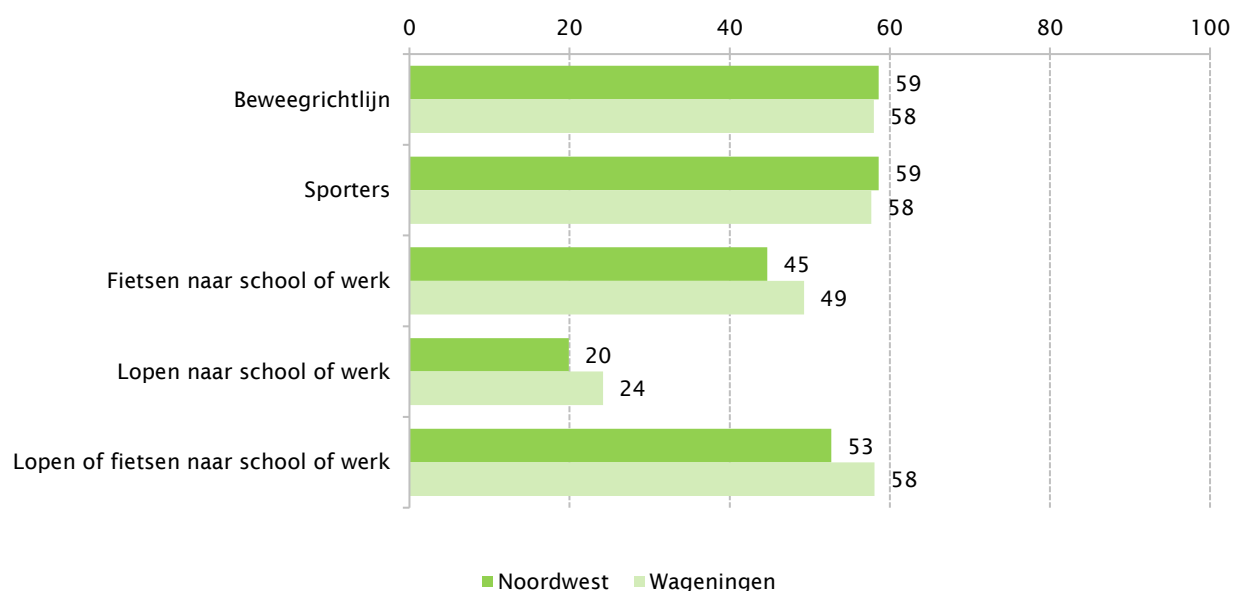
4.8 Noordwest

Figuur 4.8.1 Wijkprofiel wijk Noordwest

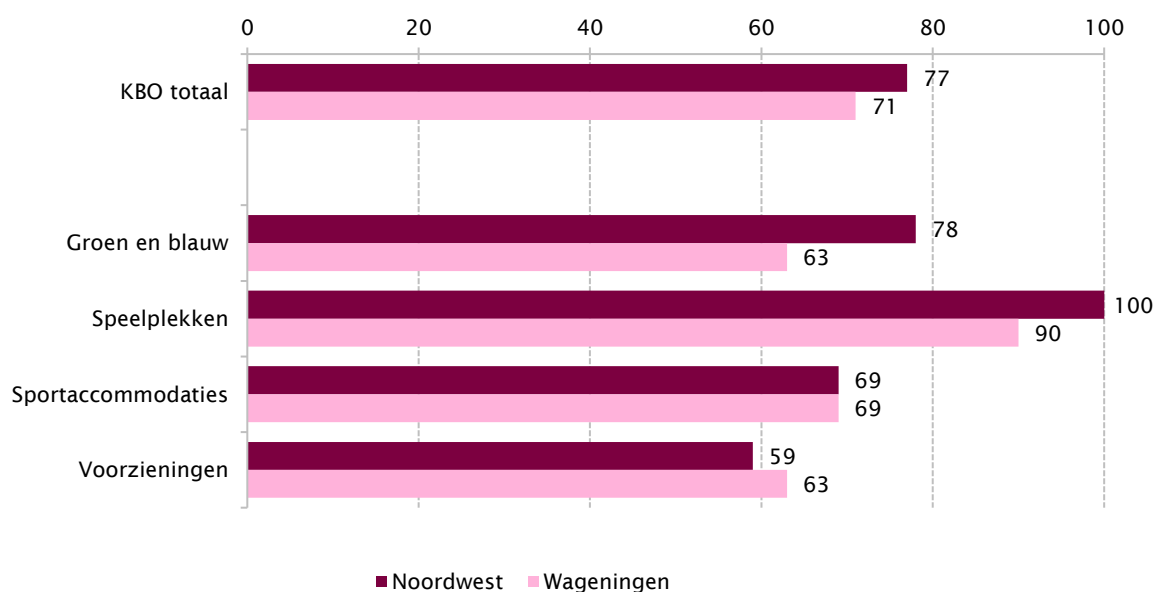
Leeftijdsofbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegingsvriendelijke Omgeving

In Noordwest wonen relatief veel gezinnen met kinderen: 33 procent van de huishoudens heeft kinderen ten opzichte van 19 procent voor Wageningen gemiddeld (figuur 4.8.1). De wijk scoort 100 punten op de deelindicator sport- en speelplekken wat inhoudt dat alle bewoners een sport- of speelplek binnen 400 meter hebben. Ondanks dat de wijk 100 punten scoort op de KBO-deelindicator sport- en speelplekken werd tijdens de onderzoeksgesprekken wel aangegeven dat er meer aandacht moet komen voor de diversiteit van de speelplekken. Zo zijn er relatief veel plekken voor jonge kinderen, maar veel minder plekken voor oudere kinderen en jongvolwassenen. In dit kader werd ook de wens om meer ruimte te geven aan skaters en skeeleraars genoemd. Dit zou bijvoorbeeld ook kunnen door fietspaden te verbreden en/of te verbeteren. Het nieuwe skatepark werd in meerdere onderzoeksgesprekken genoemd als een goede ontwikkeling met veel potentie. Als redenen voor dit succes werd de betrokkenheid van kinderen uit de buurt en de goede bereikbaarheid vanuit meerdere wijken genoemd. Volgens de deelnemers aan de onderzoeksgesprekken maken verschillende doelgroepen gebruik van deze plek, waardoor het een levendige plek is geworden.

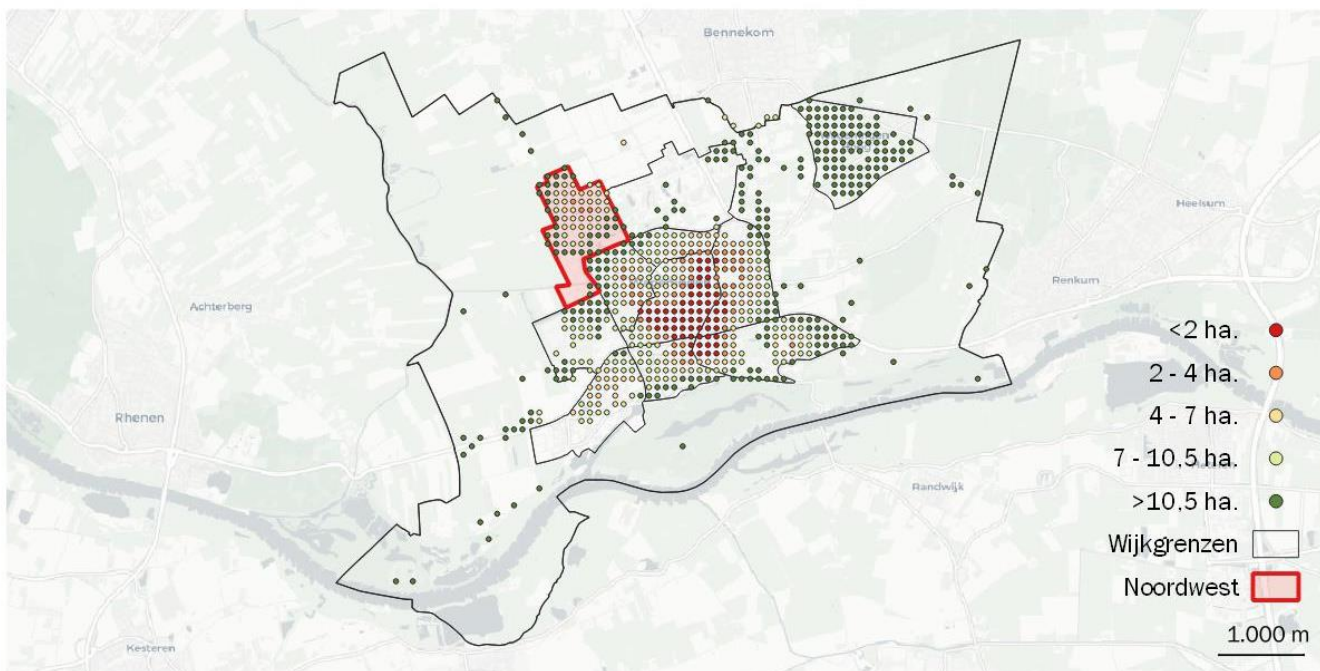
De wijk ligt aan de rand van de gemeente en scoort daardoor relatief hoog op de deelindicator groen en blauw. Figuur 4.8.2 laat zien dat met name de bewoners aan de randen van de wijk veel groen in hun woonomgeving hebben. Het aanleggen van meer recreatief groen centraal in de wijk zou de beweegvriendelijkheid van dat deel van de wijk kunnen verbeteren.

Figuur 4.8.2 De verdeling van de KBO-deelindicator groen en blauw op CBS-vierkantniveau

RECREATIEF GROEN EN BLAUW

De hoeveelheid recreatief groen en blauw per CBS-vierkant.

De score voor de deelindicator recreatief groen en blauw wordt berekend door te bepalen hoeveel recreatief groen en blauw inwoners binnen 300 meter hebben.

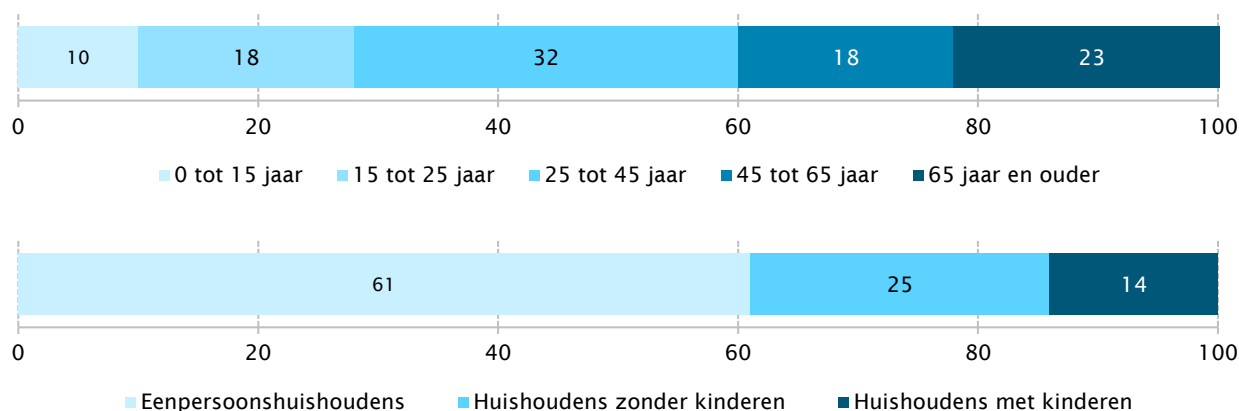
Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).
Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

Qua sport- en beweeggedrag is de wijk erg vergelijkbaar met het gemiddelde van Wageningen. Zo is het aandeel wekelijkse sporters en bewoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn nagenoeg gelijk aan het gemeentelijke gemiddelde. In de onderzoeksgesprekken werd genoemd dat de verbetering van de fiets- en wandelpaden gewenst is. De Dijkgraaf werd hierbij in het bijzonder genoemd als locatie waar soms onveilige situaties ontstaan, doordat voetgangers en fietsers met elkaar in botsing komen.

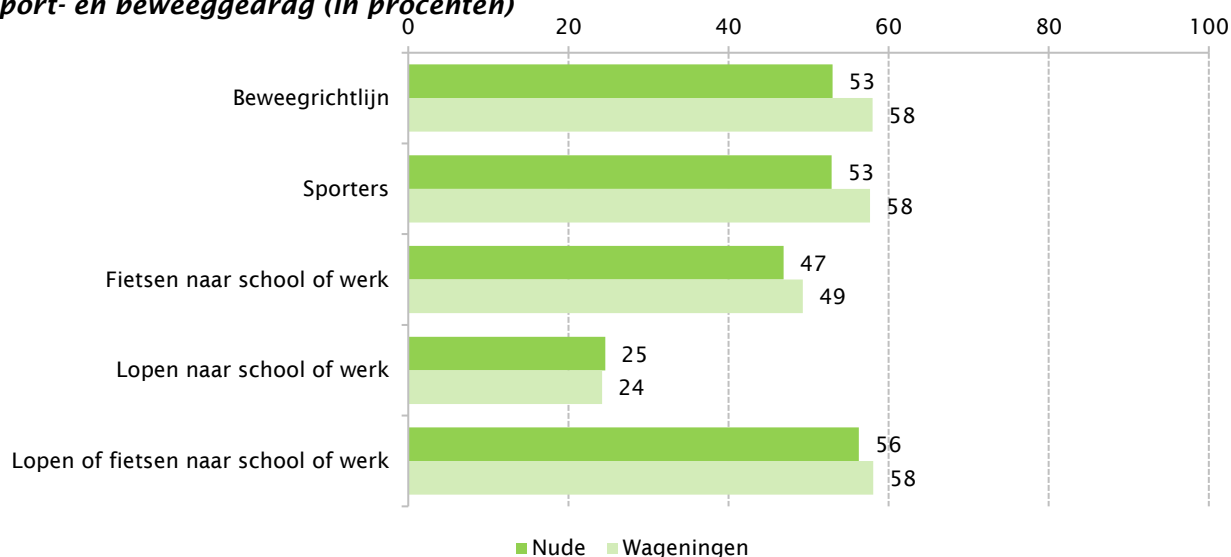
4.9 Nude

Figuur 4.9.1 Wijkprofiel wijk Nude

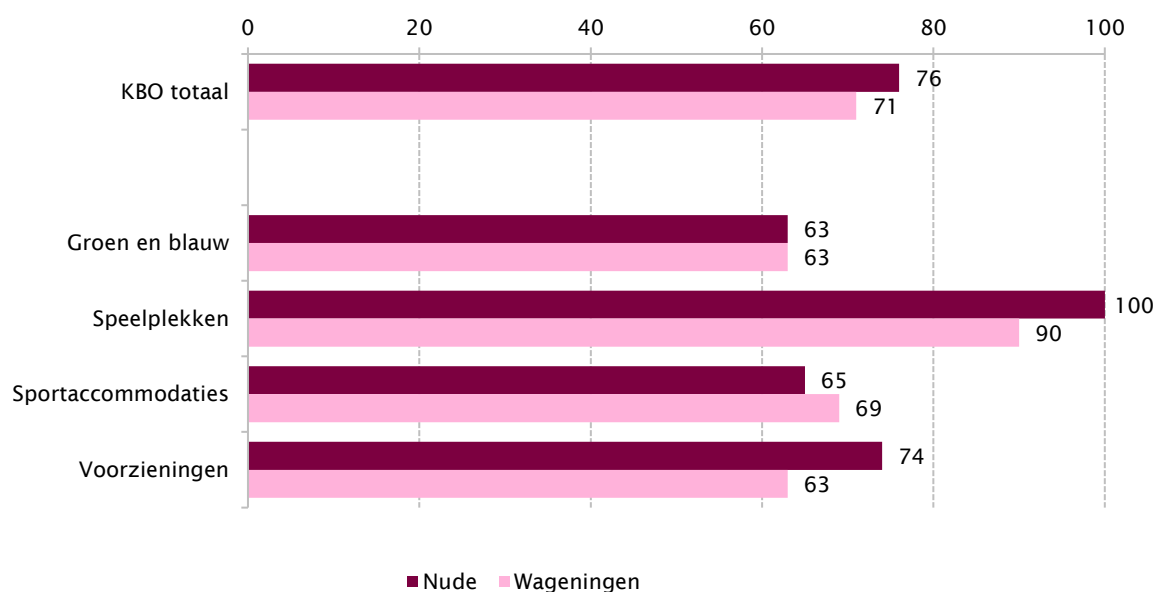
Leeftijdopbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

In de wijk 'Nude' wonen relatief veel bewoners van 25 tot 45 jaar en ouderen vergeleken met het gemiddelde van Wageningen (figuur 4.9.1). Deze demografische opbouw gaat in de toekomst waarschijnlijk veranderen, omdat er in de wijk vergevorderde plannen zijn voor de bouw van 264 studentenwoningen.⁵ De instroom van nieuwe bewoners kan invloed hebben op de druk op voorzieningen. Het is daarom van belang dat er voldoende aandacht is voor het op peil houden van het voorzieningenniveau in de wijk. Bovendien werd de bereikbaarheid van voorzieningen ook benoemd als aandachtspunt in de onderzoeksgesprekken. De bereikbaarheid van voorzieningen is met name voor ouderen van belang, omdat zij meer utilitair bewegen. Het is daarom belangrijk dat zij voldoende voorzieningen hebben die ze lopend of fietsend kunnen bereiken.

De invloed van studenten zorgt niet alleen voor een verschuiving in de demografische opbouw van de wijk, maar waarschijnlijk ook in de sport- en beweegvoorkeuren van de bewoners. Studenten sporten relatief vaak en daarom in het aan te bevelen om aandacht te houden voor de bereikbaarheid van sportaccommodaties in de wijk.

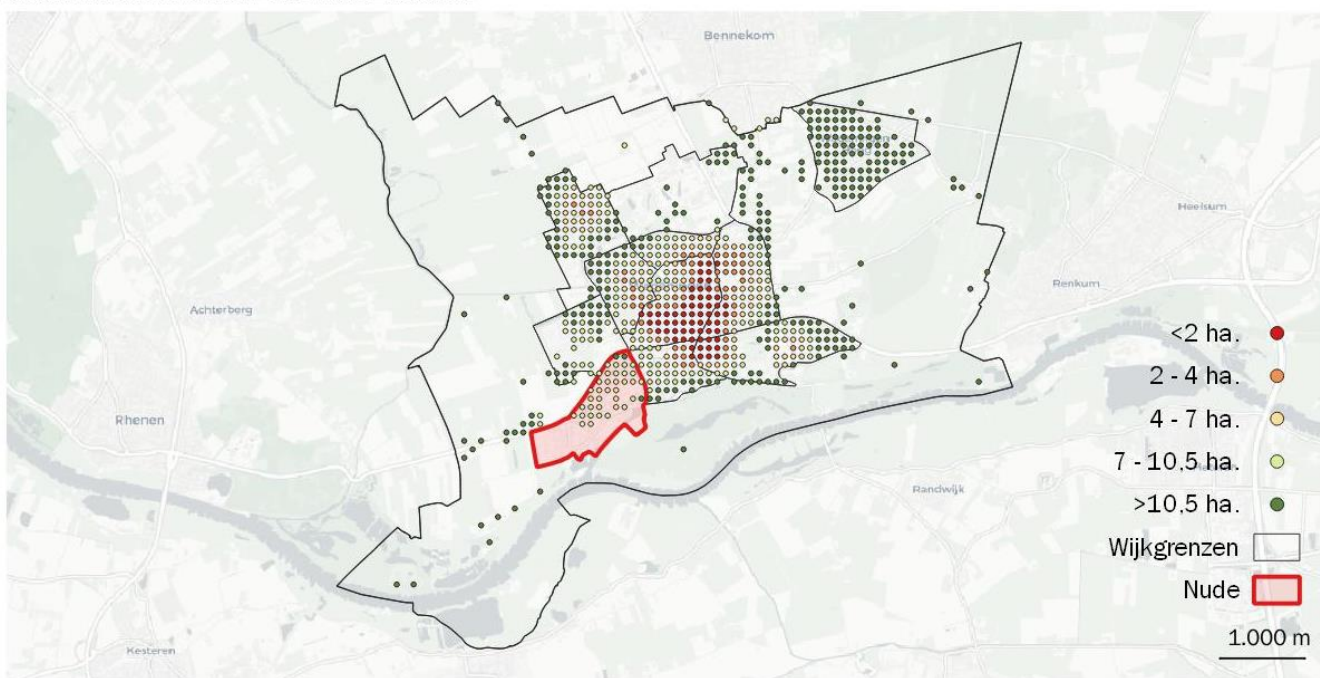
Op de deelindicator groen en blauw scoort de wijk gemiddeld voor Wageningen en vergelijkbaar met het centrum. Beide wijken zijn sterk stedelijk en gelegen aan de rand van de gemeente in de buurt van de Nederrijn (figuur 4.9.2).

Figuur 4.9.2 De verdeling van de KBO-deelindicator groen en blauw op CBS-vierkantniveau

RECREATIEF GROEN EN BLAUW

De hoeveelheid recreatief groen en blauw per CBS-vierkant.

De score voor de deelindicator recreatief groen en blauw wordt berekend door te bepalen hoeveel recreatief groen en blauw inwoners binnen 300 meter hebben.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).

Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

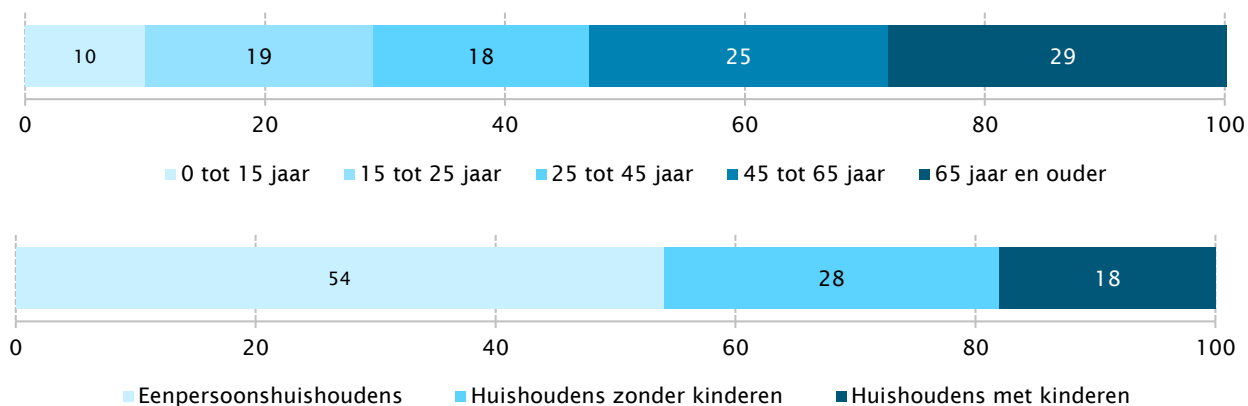
⁵ Gebaseerd op een schatting van februari 2022.

De wijk scoort 100 punten op de KBO-deelindicator speelplekken wat inhoudt dat alle bewoners een sport- of speelplek binnen 400 meter hebben. Uit de onderzoeksgesprekken kwam naar voren dat er in de wijk met name nog winst te boeken valt aan de aanbodkant. Zo wordt het Groen van Prinstererplein op de schop genomen, waarbij samen wordt gewerkt met de Krajicek Foundation om voldoende aanbod te realiseren. In de gesprekken werd benoemd dat meer georganiseerd aanbod zou kunnen helpen om ook bewoners te bereiken die minder bewegen.

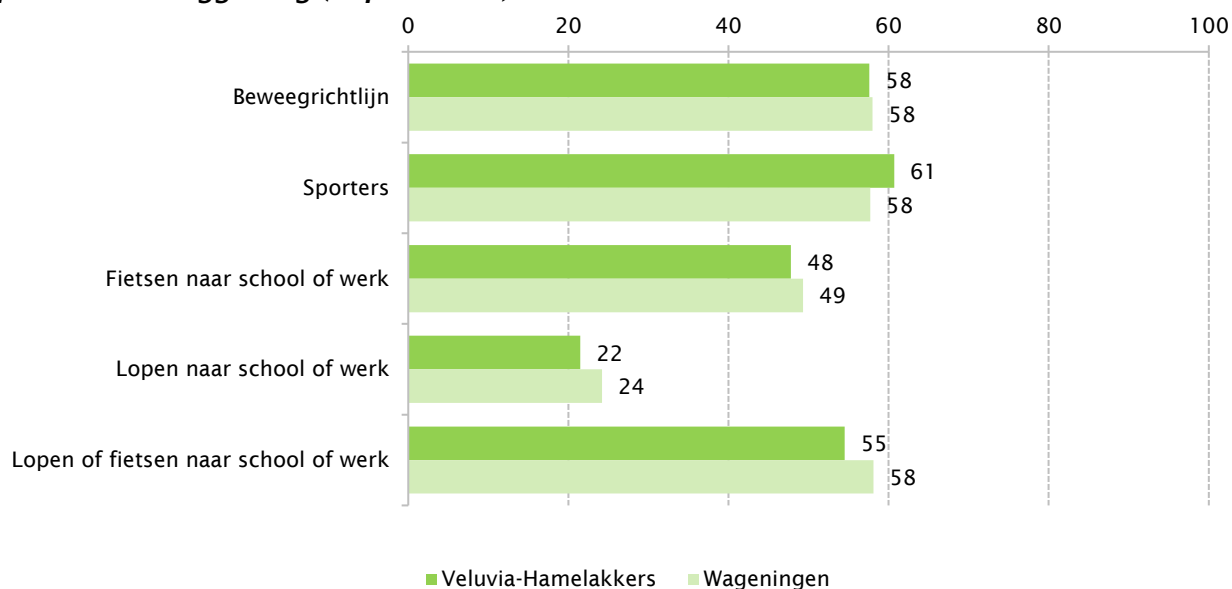
4.10 Veluvia-Hamelakkers

Figuur 4.10.1 Wijkprofiel wijk Veluvia-Hamelakkers

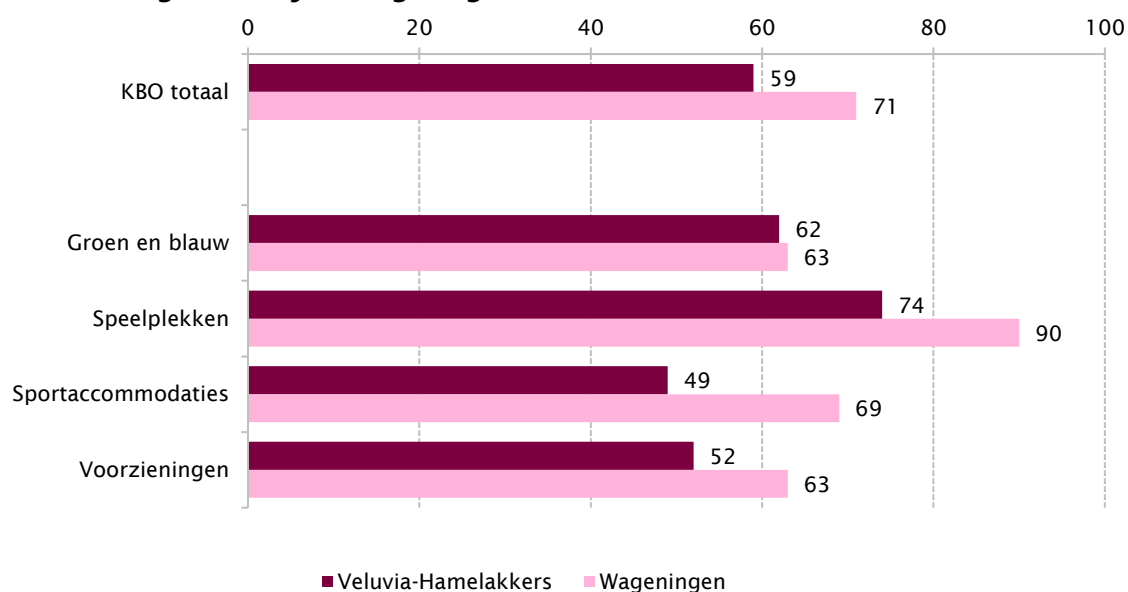
Leeftijdsofbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

In de wijk Veluvia-Hamelakkers wonen relatief veel ouderen: 29 procent van de bewoners is 65 jaar of ouder ten opzichte van 17 procent voor Wageningen gemiddeld (figuur 4.10.1). Voor deze doelgroep is de directe woonomgeving van extra belang voor sporten en bewegen, omdat zij relatief veel tijd in en rond huis besteden. Goede toegang tot voorzieningen en een aantrekkelijk, groene woonomgeving zijn voor deze doelgroep extra belangrijk. De wijk scoort echter lager op de bereikbaarheid van algemene voorzieningen (52 ten opzichte van 63 gemiddeld). Goede bereikbaarheid van voorzieningen langs aantrekkelijke routes kunnen een stimulans vormen om ouderen in beweging te houden. Het op peil houden van het voorzieningenniveau in de wijk kan hieraan bijdragen. Daarbij moet wel vermeld worden dat de wijk aan de westzijde grenst aan het centrum. Bewoners van het westelijke deel van de wijk kunnen waarschijnlijk ook van de voorzieningen van deze wijk gebruik maken.

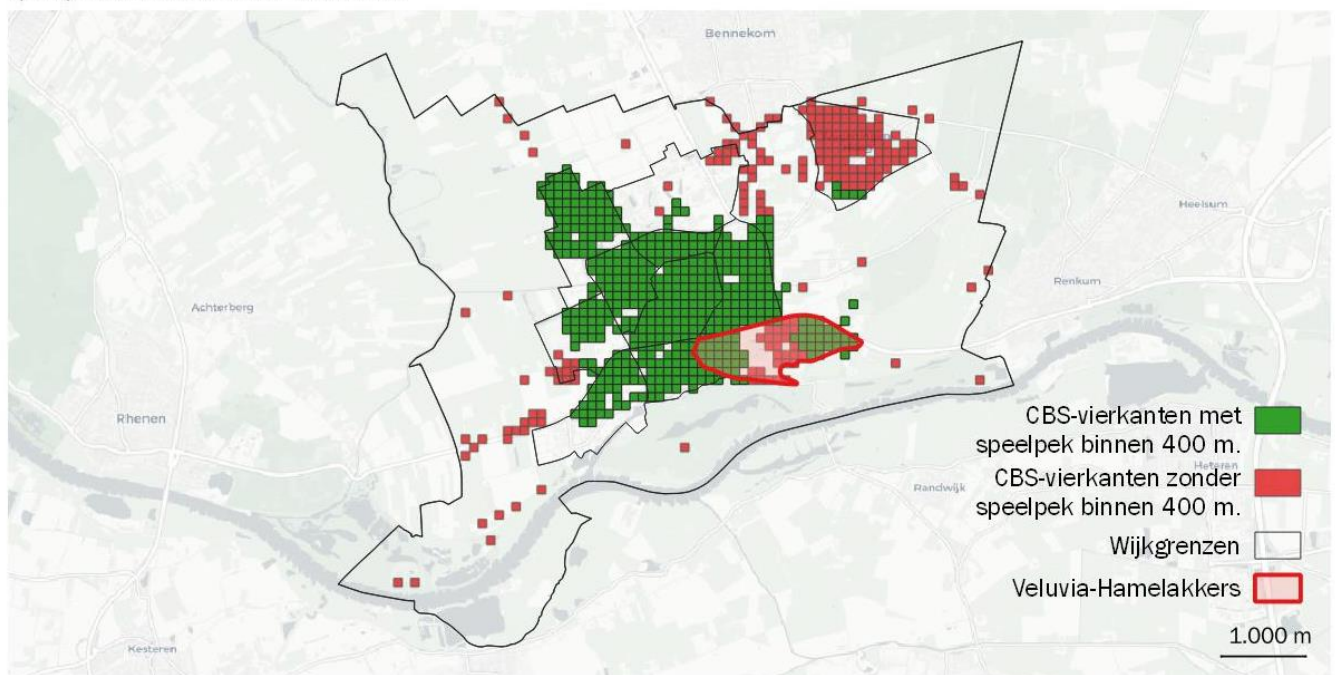
Opvallend is dat de wijk op alle KBO-deelindicatoren lager scoort dan Wageningen gemiddeld. Zo heeft 26 procent van de bewoners geen sport- of speelplek binnen 400 meter (figuur 4.10.2). Vanwege het relatief lage aandeel huishoudens met kinderen hoeft dit geen groot probleem te zijn, maar dan is het wel van belang dat de speelplekken in de buurt van de huishoudens met kinderen liggen.

Figuur 4.10.2 CBS-vierkanten met en zonder speelplek binnen 400 meter

SPORT- EN SPEELPLEKKEN

CBS-vierkanten met en zonder speelplek binnen 400 meter.

De score voor de deelindicator sport- en speelplekken wordt berekend door te bepalen of bewoners een sport- of speelplek hebben binnen 400 meter.

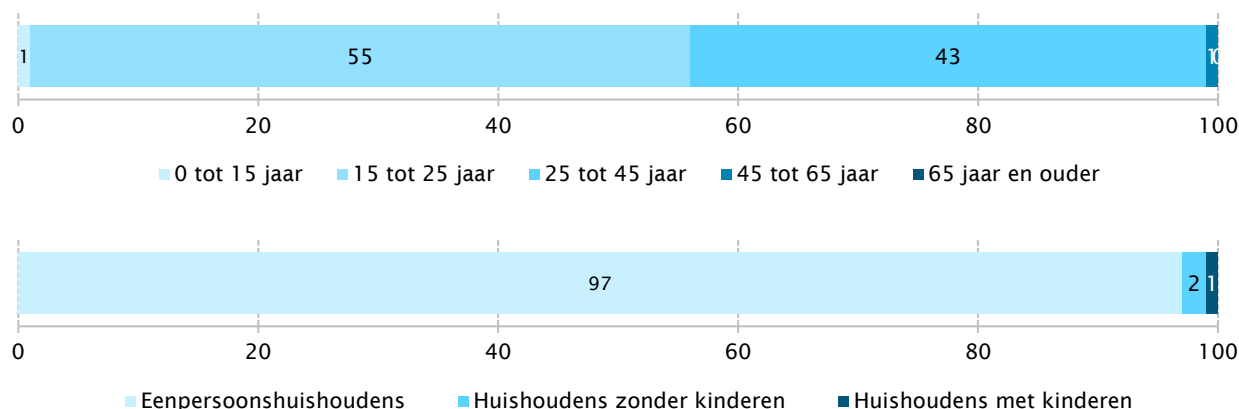
Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).

Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

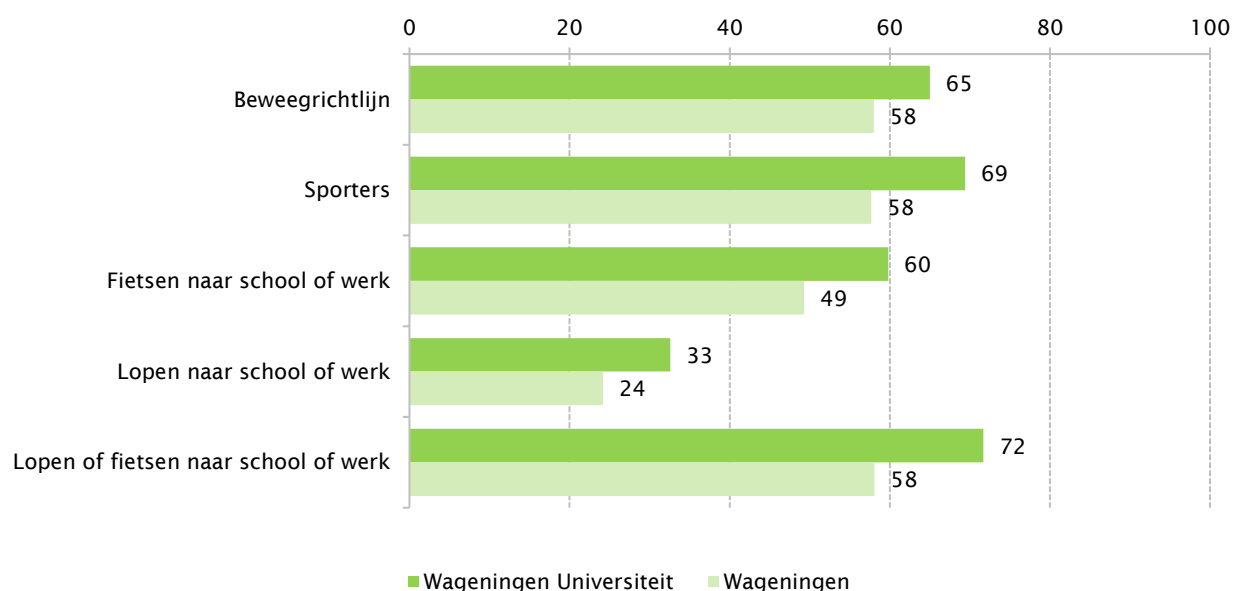
4.11 Wageningen Universiteit

Figuur 4.11.1 Wijkprofiel wijk Wageningen Universiteit

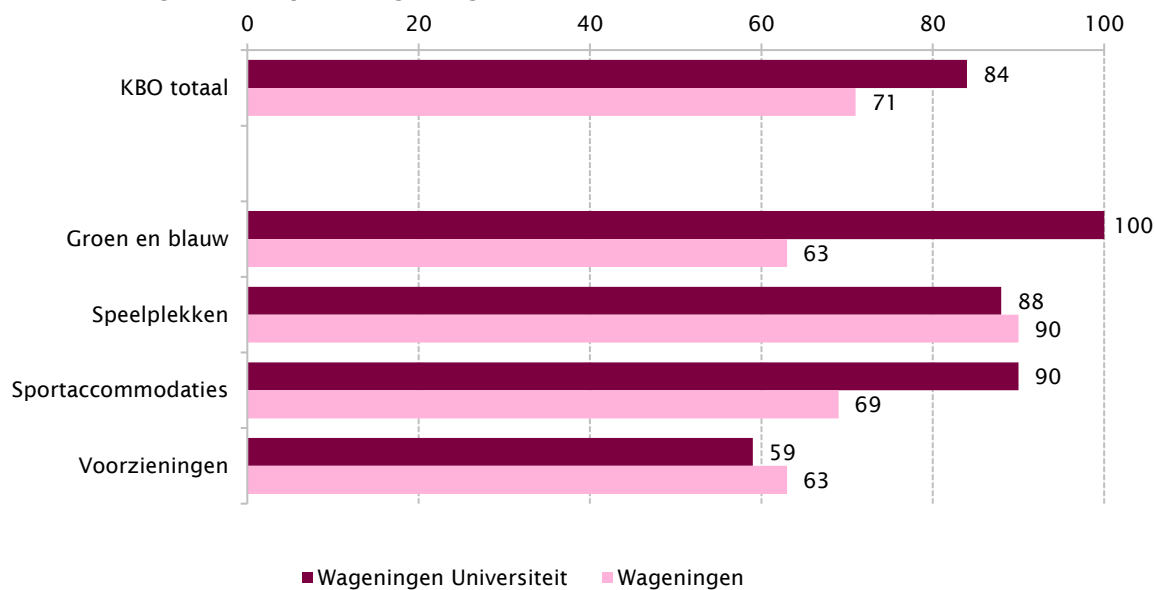
Leeftijdsofbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegingsvriendelijke Omgeving

De wijk 'Wageningen Universiteit' is een dunbevolkte wijk waar voornamelijk studenten wonen. Het aandeel wekelijkse sporters en bewoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn is in deze wijk hoger dan gemiddeld, omdat studenten relatief meer sporten en bewegen dan gemiddeld (figuur 4.11.1). Door de aanwezigheid van het sportcentrum van de universiteit is de score voor de deelindicator sportaccommodaties ook hoog. In de onderzoeksgesprekken werd echter aangegeven dat door niet-studenten uit de omliggende wijken het sportcentrum van de universiteit als een barrière en gemiste kans wordt ervaren. Het sportaanbod voor de overige bewoners is beperkt en in de gesprekken werd aangegeven dat men graag zou zien dat het mogelijk wordt voor bewoners om buiten lestijden om gebruik te kunnen maken van de voorzieningen.

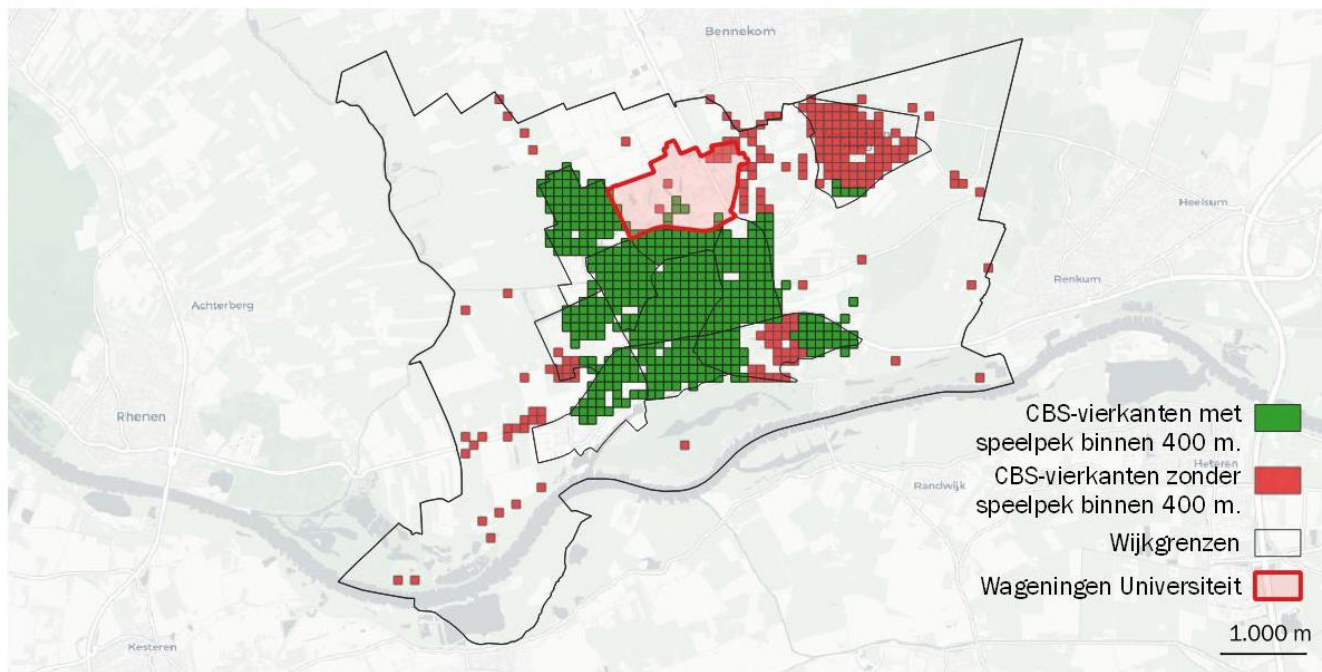
Omdat de wijk aan de rand van de gemeente ligt, scoort deze zeer goed op de aanwezigheid van recreatief groen en blauw in de woonomgeving. De score voor de KBO-deelindicator sport- en speelplekken is vergelijkbaar met het gemiddelde van Wageningen (88 ten opzichte van 90 punten voor Wageningen gemiddeld). Wanneer we echter inzoom op welke bewoners wel en geen sport- of speelplek binnen 400 meter hebben, valt op dat met name in het noordoostelijke deel van de wijk bewoners geen sport- of speelplek binnen 400 meter hebben (figuur 4.11.2). Dit hoeft niet per definitie een probleem te zijn, omdat de wijk dunbevolkt is en bovendien veel sportaccommodaties heeft. Het aanleggen van sport- of speelplekken in de openbare ruimte in dit deel van de wijk zou echter de beweegvriendelijkheid kunnen verhogen van de bewoners van dit deel van de wijk, maar ook van de bewoners in het aangrenzende buitengebied.

Figuur 4.11.2 CBS-vierkanten met en zonder speelplek binnen 400 meter

SPORT- EN SPEELPLEKKEN

CBS-vierkanten met en zonder speelplek binnen 400 meter.

De score voor de deelindicator sport- en speelplekken wordt berekend door te bepalen of bewoners een sport- of speelplek hebben binnen 400 meter.

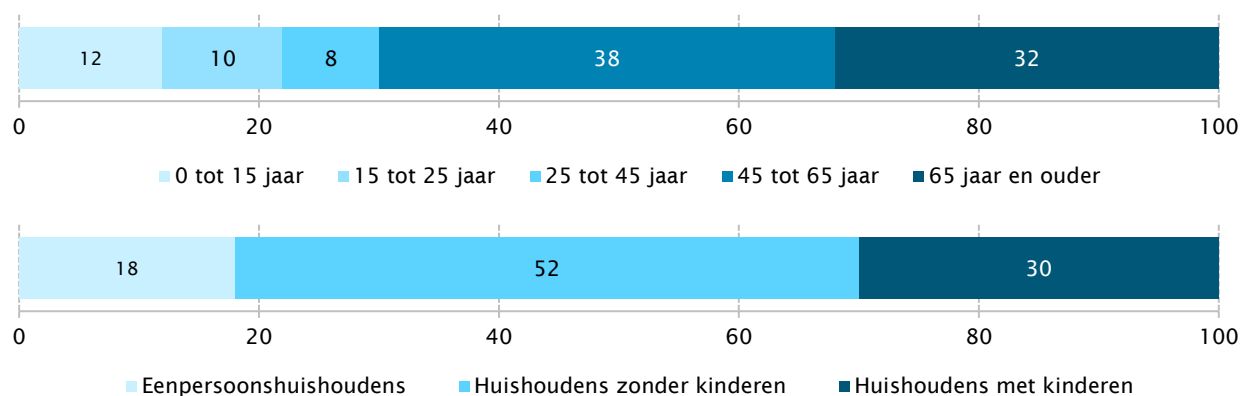

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).
Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

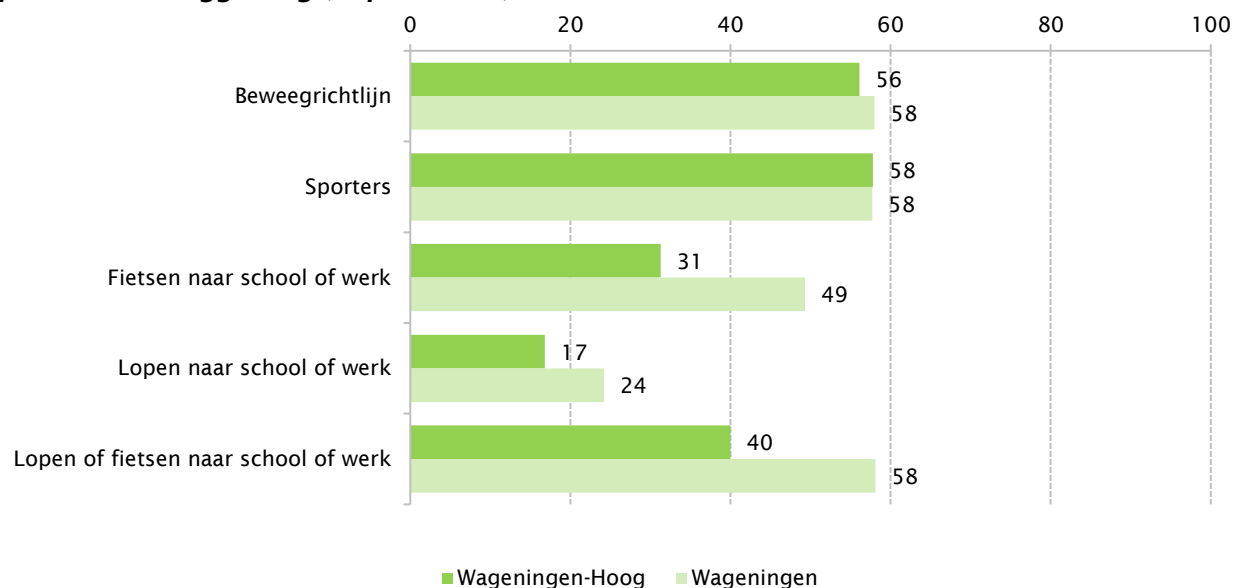
4.12 Wageningen-Hoog

Figuur 4.12.1 Wijkprofiel wijk Wageningen-Hoog

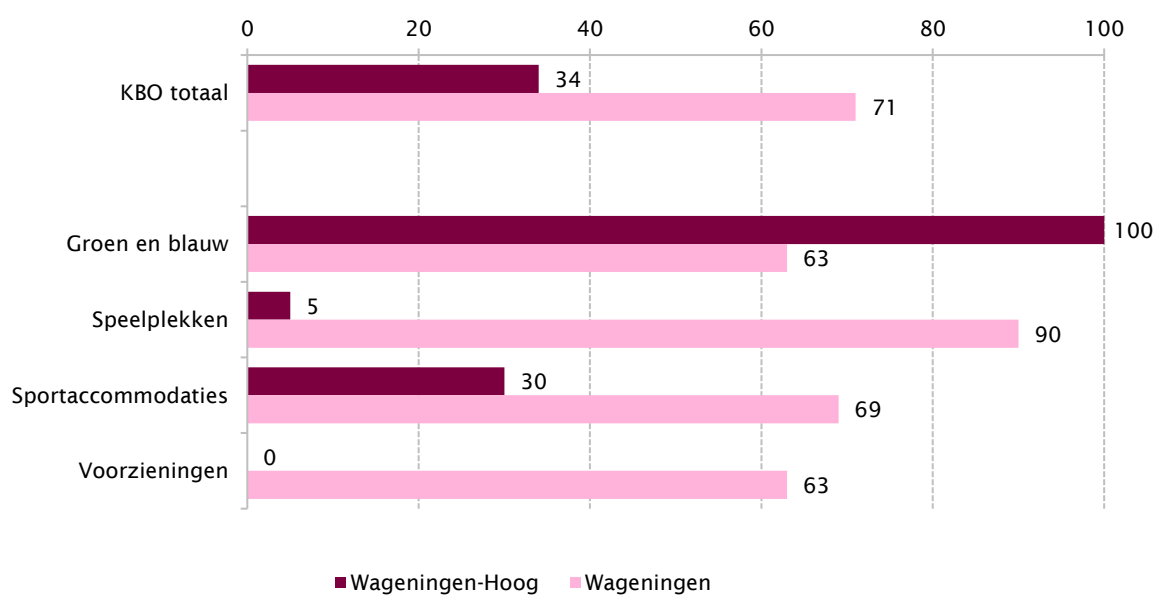
Leeftijdsofbouw en huishoudenssamenstelling (in procenten)

Sport- en beweeggedrag (in procenten)

Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving

Wageningen-Hoog ligt ingeklemd in het bos en is een groene wijk met een relatief lage stedelijkheidsgraad. De wijk is atypisch voor de gemeente Wageningen, vanwege de ligging en ruimtelijke structuur van de wijk. Het profiel van de wijk is heel anders dan dat van de andere wijken in de gemeente (figuur 4.12.1). Zo scoort de wijk 100 punten op de deelindicator groen en blauw, maar heel laag op de overige deelindicatoren. Wageningen-Hoog is dus een heel groene wijk, maar dat gaat ten koste van de aanwezigheid van voorzieningen. Er zijn geen formele voorzieningen in de wijk aanwezig, waardoor de wijk 0 punten scoort op deze deelindicator. Bewoners zullen dus veelal afhankelijk zijn van de auto om voorzieningen te kunnen bereiken. Dit zien we terug in de cijfers over actief transport. Zo gaat een aanzienlijk kleiner deel van de bewoners met de fiets of te voet naar school of werk. In de wijk ligt wel een sportpark (de Zoom) wat eraan bijdraagt dat de bewoners wel sportvoorzieningen in de buurt hebben.

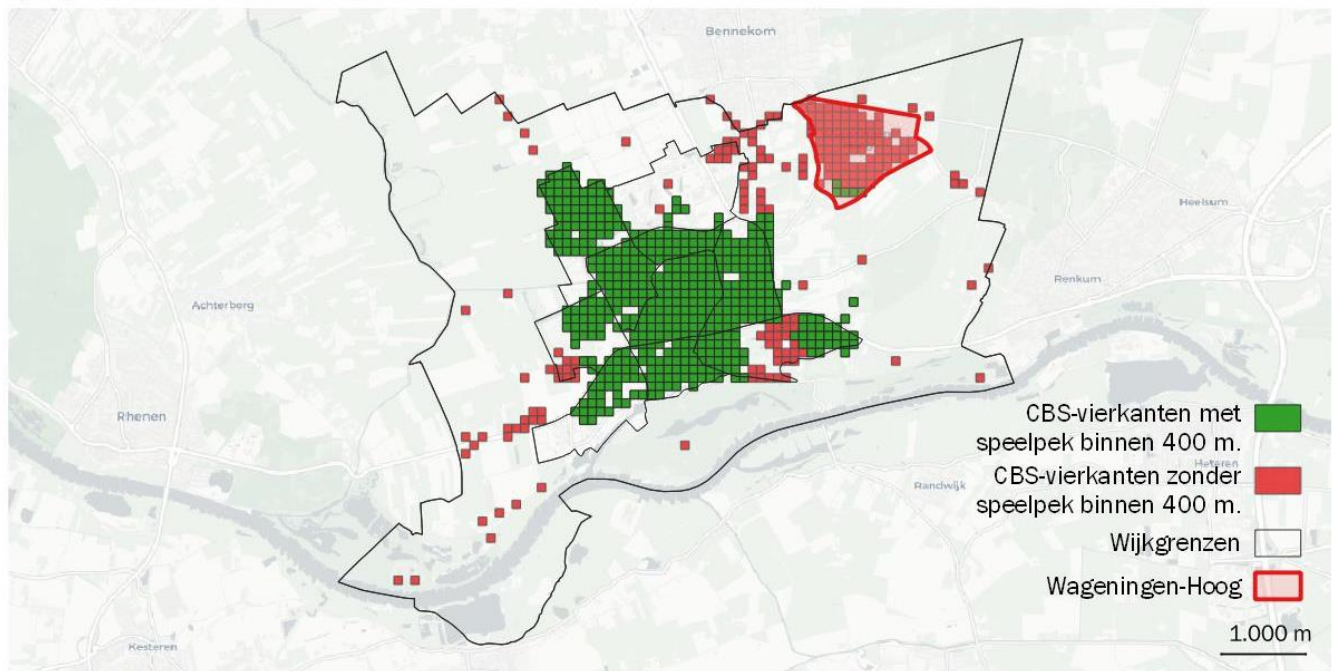
Omdat de wijk erg groen is, kan er gesport en gespeeld worden in het bos wat volgens de deelnemers aan de onderzoeksgesprekken ook veelvuldig gedaan wordt. Wat verder opvalt is dat de wijk veel huishoudens met kinderen kent (30 procent ten opzichte van 19 procent voor Wageningen gemiddeld), maar nagenoeg geen sport- of speelplekken in de openbare ruimte (figuur 4.12.2). Dit hoeft geen probleem te zijn als bijvoorbeeld veel kinderen een tuin hebben waar ze kunnen spelen of gebruik kunnen maken van het groen in de wijk. Door het groene karakter van de wijk kan de score op de KBO-deelindicator sport- en speelplekken dus een wat vertekend beeld geven.

Figuur 4.12.2 CBS-vierkanten met en zonder speelplek binnen 400 meter

SPORT- EN SPEELPLEKKEN

CBS-vierkanten met en zonder speelplek binnen 400 meter.

De score voor de deelindicator sport- en speelplekken wordt berekend door te bepalen of bewoners een sport- of speelplek hebben binnen 400 meter.

Bron: (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2021; Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2020).
Achtergrondkaart: © OpenStreetMap Contributors.

5. Conclusies

Om de beweegvriendelijke omgeving van Wageningen in kaart te brengen, hebben we gebruik gemaakt van de kernindicator beweegvriendelijke omgeving (KBO). Deze kernindicator brengt de fysieke kant van de beweegvriendelijke openbare ruimte in kaart en helpt om te identificeren wat goed gaat en waar verbetering mogelijk is. De KBO-totaalscore voor Wageningen is met 71 punten hoger dan gemiddeld voor Nederland (60 punten) en hoger dan gemiddeld voor sterk stedelijke gebieden in Nederland (65 punten). Dit is vooral te verklaren door een relatief hoge score op de aanwezigheid van sport- en speelplekken in de openbare ruimte.

Een beweegvriendelijke omgeving is echter meer dan alleen de fysieke aan- of afwezigheid van groen, speelplekken, sportaccommodaties of voorzieningen. Ook softwarematige en hardwarematige elementen als sport- en beweegaanbod en sociale veiligheid spelen een belangrijke rol in het vormgeven van een beweegvriendelijke omgeving (Prins et al., 2020). Inwoners zijn sneller geneigd de openbare ruimte te gebruiken voor sporten en bewegen als zij zich hier veilig voelen. Bovendien kan door het vergroten van de sociale veiligheid ook een positieve spiraal ontstaan, omdat het eraan bij kan dragen dat meer mensen gaan sporten en bewegen in de openbare ruimte, waardoor de ervaren veiligheid weer omhoog gaat. Gevoelens van veiligheid kunnen ook beïnvloed worden door de staat van onderhoud van de openbare ruimte. Een schone en goed onderhouden openbare ruimte nodigt uit tot meer sporten en bewegen en kan bovendien bijdragen aan de ervaren veiligheid. Inzetten op een goed onderhouden en schone openbare ruimte heeft dus de potentie om sporten en bewegen in de openbare ruimte op meerdere vlakken te stimuleren.

Met behulp van enkele onderzoeksgesprekken hebben we daarom ook gekeken naar hoe verschillende betrokken wijkpartijen tegen de beweegvriendelijke openbare ruimte aankijken. Tijdens een groepsgesprek zijn we met de gemeente en verschillende partijen in gesprek gegaan over de krachten en kansen van sporten en bewegen in Wageningen. Wat gaat er goed? Wat zijn de sterke punten en waar is verbetering mogelijk? In aanvulling op dit groepsgesprek hebben we een serie telefonische interviews uitgevoerd om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen⁶. Door deze inzichten te combineren met de cijfers uit de KBO en demografische cijfers zijn we tot een aantal krachten en kansen voor Wageningen gekomen.

Sporten en spelen in de openbare ruimte

Met een score van 90 punten uit een totaalscore van 100, scoort de gemeente Wageningen hoog op de KBO-deelindicator sport- en speelplekken. Meerdere wijken als De Horsten en Noordwest scoren zelfs de volledige 100 punten. Bij het aanleggen van speelplekken is bovendien rekening gehouden met de demografie van de buurt. Zo is gekeken naar aan wat voor soort speelplek behoefte zou zijn door te kijken naar de demografische opbouw van een buurt. Bovendien zijn alle schoolpleinen in de gemeente toegankelijk buiten schooltijden om te spelen. De KBO-deelindicator sport- en speelplekken geeft echter alleen inzicht in de aanwezigheid en bereikbaarheid van speelplekken in de openbare ruimte en zegt niets over de kwaliteit van de plekken, hoe druk ze zijn en of ze wel aansluiten bij de behoeften van de bewoners. Zo ligt het voor de hand dat in een wijk met veel gezinnen met jonge kinderen de behoefte aan speelplekken groter is dan in een wijk met meer ouderen. Bovendien is de bereikbaarheid van speelplekken niet alleen afhankelijk van afstand. Als ouders de route naar een speelplek niet als veilig ervaren, wordt een speelplek ook als slecht bereikbaar ervaren. Uit de onderzoeksgesprekken kwam onder

⁶ In bijlage 1 zijn de details te vinden van dit participatieproces inclusief deelnemende partijen aan het groepsgesprek en de interviews.

andere naar voren dat de kwaliteit van de speelplekken beter kan en dat ze inclusiever ingericht kunnen worden, zodat ze beter toegankelijk zijn voor kinderen met een beperking. De sociale veiligheid op de speelplekken werd in het algemeen als goed ervaren. Wel waren er zorgen over geluidsoverlast op bepaalde plekken in de buurt van woningen.

In de context van de aanwezigheid van sport- en speelplekken in de openbare ruimte is het goed ook de nieuwe beweegroute te noemen. Deze route is in maart 2022 geopend en kwam veelvuldig naar voren tijdens de onderzoeksgesprekken. De route loopt dwars door de gemeente en bestaat uit drie deelroutes, die ook individueel afgelegd kunnen worden. Langs de routes kun je verschillende sportactiviteiten en oefeningen doen, ondersteund door een app. Uit de onderzoeksgesprekken kwam naar voren dat er nog wat opstartproblemen zijn, maar dat de aanwezigheid van een dergelijke route als een positief punt wordt beschouwd. Aandachtspunten naar de toekomst toe zijn het onderhoud van de route (wie zorgt ervoor dat de bordjes niet gestolen worden?) en stimulering en monitoring van het gebruik. Uit een lopend onderzoek van het Mulier Instituut naar beweegroutes weten we dat gebruik van dergelijke routes gestimuleerd kan worden door georganiseerd aanbod te realiseren in samenwerking met bijvoorbeeld buurtsportcoaches of commerciële sportaanbieders. Bewoners zijn eerder geneigd om gebruik te maken van een dergelijke route als ze in een groepje kunnen sporten, omdat ze zich ongemakkelijk voelen als ze dergelijke activiteiten alleen uit moeten voeren. De nieuwe beweegroute wordt dus als kracht beschouwd, maar biedt tegelijkertijd ook kansen voor doorontwikkeling.

Een groene gemeente met nog meer kansen voor vergroening

Wageningen is een relatief groene gemeente met veel groen dat geschikt is voor sport en bewegen. De KBO-score voor recreatief groen en blauw is een reflectie van hoeveel groen bewoners in hun directe leefomgeving hebben, gedefinieerd als binnen 300 meter. In wijken als Wageningen-Hoog en Kortenoord wonen dus veel bewoners in een groene woonomgeving. Dit is een kracht van de gemeente, omdat groen bij kan dragen aan het stimuleren van wandelen en fietsen en kinderen in het bos kunnen spelen. De gemeente stimuleert spelen in het groen door bijvoorbeeld boomhutten niet weg te halen als een groenstrook onderhouden wordt.

Ondanks dat de gemeente Wageningen als geheel een groene gemeente is, hebben inwoners van verstedelijkte wijken als De Buurt en de Boven- en Benedenbuurt relatief weinig groen in hun directe woonomgeving. Dit hoeft niet altijd een probleem te zijn: als de groene buitengebieden goed bereikbaar zijn voor wandelaars en fietsers of als de bewoners veel privégroen hebben, kan dit voor een deel het tekort aan openbaar groen compenseren.

De rol van groen in de beweegvriendelijke omgeving moet vooral gezocht worden in het aantrekkelijk maken van wandelen en fietsen. Op het vlak van groen zou de gemeente de beweegvriendelijke omgeving kunnen versterken door meer groen aan te leggen in stedelijke wijken en dan bij voorkeur in de buurt van waar mensen wonen. De normafstand van 300 meter is binnen de KBO ingesteld, omdat de grootste positieve effecten van groen te verwachten zijn in de directe woonomgeving (Wezenberg-Hoenderkamp et al., 2021). Waar dit niet lukt, zou de gemeente in kunnen zetten op het zo goed mogelijk bereikbaar maken van het groen in het buitengebied door middel van goede wandel- en fietsroutes vanuit de stedelijke buurten naar het buitengebied.

Maatwerk nodig voor beleid

De gemeente Wageningen kent een sterke diversiteit aan wijken. Zo zijn er in en rond het centrum wijken met een hoge dichtheid aan bewoners en voorzieningen, terwijl aan de rand van de gemeente groene wijken met een veel lagere dichtheid zijn. Voor beleid rondom sporten en bewegen in de openbare ruimte moet daarom een goede afweging worden gemaakt van wat wenselijk en nodig is in iedere wijk. Zo zal het

lang niet altijd haalbaar zijn om de score voor iedere deelindicator van de KBO te verhogen voor iedere wijk. In het stadscentrum is de ruimte nu eenmaal schaars en zal minder plek zijn voor recreatief groen. Tegelijkertijd zal in het buitengebied nooit eenzelfde voorzieningenniveau zijn als in de centrumwijken. Zo is Wageningen-Hoog een heel groene wijk, maar dat gaat ten koste van de aanwezigheid van voorzieningen. Er zijn nagenoeg geen formele voorzieningen in de wijk aanwezig, waardoor bewoners veelal afhankelijk zijn van de auto om voorzieningen te kunnen bereiken. Dit zien we terug in de cijfers over actief transport.

Waar in stedelijke wijken het accent dus op vergroening kan liggen, zou dit voor groene (buiten)wijken kunnen liggen op het op peil houden van het voorzieningenniveau of het beter bereikbaar maken van voorzieningen voor wandelaars en fietsers. Het is daarom van belang dat goed onderbouwd beleid geformuleerd wordt waarin keuzes worden gemaakt op welke vlakken een wijk beweegvriendelijker kan worden gemaakt. Deze keuzes zullen niet voor iedere wijk hetzelfde zijn. De wijkprofielen in deze rapportage bieden daarvoor een handreiking.

6. Referenties

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021). *Kaart van 100 meter bij 100 meter met statistieken*.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/nederland-regionaal/geografische-data/kaart-van-100-meter-bij-100-meter-met-statistieken>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019). *Nabijheidsstatistieken per wijk/buurt*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/nederland-regionaal/wijk-en-buurtstatistieken/nabijheidsstatistieken-per-wijk-buurt>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021). *Wijk- en buurtkaart*. Wijk- En Buurtkaart 2021 Versie 1.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/nederland-regionaal/geografische-data/wijk-en-buurtkaart-2021>
- Gemeente Wageningen. (2021). *Buitenspelkaart*.
<https://wageningen.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=ba560a844b964cf5b113a78855fdbf97>
- Kenniscentrum Sport & Bewegen. (2021). *Beweegrichtlijnen*.
<https://www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/producten/beweegrichtlijnen/>
- Prins, R. (2021). Over de complexe relatie tussen de omgeving en beweeg- en sportgedrag: een theoretisch kader. In R. Prins, R. Hoekman, & H. van der Poel (Eds.), *Sport en bewegen in de openbare ruimte. De beweegvriendelijke omgeving in gebruik en beleid* (pp. 24-41). Arko Sports Media.
- Prins, R. G., & Ruikes, D. (2020). *Werkzame elementen van de beweegvriendelijke omgeving. Een overzicht van de literatuur*. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/25597/werkzame-elementen-van-de-beweegvriendelijke-omgeving/>
- Prins, R., Hoekman, R., & van der Poel, H. (2021). *Sport en bewegen in de openbare ruimte. De beweegvriendelijke omgeving in gebruik en beleid*. Mulier Instituut/Arko Sports Media .
<https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/26297/sport-en-bewegen-in-de-openbare-ruimte/>
- Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (2020). *SMAP-data: Gezondheid per buurt, wijk en gemeente*. <https://www.rivm.nl/media/smap/index.html>
- Sport en bewegen in cijfers. (2020a). *Op de kaart: Beweegrichtlijnen*.
<https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/beweegrichtlijnen>
- Sport en bewegen in cijfers. (2020b). *Op de kaart: Beweegvriendelijke omgeving*.
<https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/beweegvriendelijkeomgeving>
- Wezenberg-Hoenderkamp, K., Noordzij, M., & Prins, R. (2021). Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving: doorontwikkeling en toepassing. In R. Prins, R. Hoekman, & H. van der Poel (Eds.), *Brancherapport Sport en Bewegen in de Openbare Ruimte*. Arko Sportmedia.

Bijlage 1

Details van het participatieproces

Op donderdag 2 juni 2022 werd een onderzoeksgesprek georganiseerd om met verschillende betrokken (wijk)partijen in gesprek te gaan over de krachten en kansen van een beweegvriendelijke openbare ruimte in Wageningen. Voor deze sessie waren de volgende partijen uitgenodigd:

- Goldtrainers
- Natuurlijk sportief
- The Cycling Academy Wageningen
- Hardloopgroep de Zoomlopers
- Wandelclub 65+ Wageningen
- Personaltrainer Wageningen
- Wielrennen tourclub Wageningen 79
- Staatsbosbeheer (wandelen en hardlopen)
- Belangenvereniging mooi Wageningen
- Gemeente Wageningen
  - Regisseur openbare ruimte, uitvoerder sport en spelen, uitvoerder beweegvriendelijke omgeving
- Kleurrijk Nude
- Wageningen goed op weg:
  - Bewonerscommissie Tarthorst
  - Bewonersvereniging Noordwest
- Vereniging Mooi Wageningen
- Wagenings Milieu Overleg
- Platform Duurzaam Wageningen
- Fietzersbond afdeling Wageningen
- Guido Bartels - Parkour, freerunning, ADD & martial arts coaching
- Sportservice Wageningen
- Sportraad Wageningen
- Studentensport Thymos

Op deze sessie waren de volgende partijen aanwezig:

- Gemeente Wageningen
- Guido Bartels - Parkour, freerunning, ADD & martial arts coaching

Als vervolg op het onderzoeksgesprek heeft het Mulier Instituut ook telefonische interviews uitgevoerd. Hiervoor waren de volgende partijen uitgenodigd:

- Belangenvereniging Mooi Wageningen
- Kleurrijk Nude
- Wageningen Goed op Weg
  - Bewonerscommissie Tarthorst
  - Bewonersvereniging Noordwest
- Sportservice De Vallei
- 0317 Bootcamp

Met de volgende partijen zijn telefonische interviews uitgevoerd:

- Wageningen Goed op Weg
  - Bewonersvereniging Noordwest
- Sportservice De Vallei
- 0317 Bootcamp

